

13

Jana Nechvátalová:
ČSÚ je stabilní
a prestižní
zaměstnavatel

18

Růst míry
zaměstnanosti
v Evropě zpomalil

32

Energetiku ovlivnil
útlum parních
elektráren

35

Aleš Michl:
Data jsou základem
pro dobré
rozhodování

42

Od prvních voleb
v Československu
uběhlo sto let

STATISTIKA&MY

ČASOPIS ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

05 | 2020 – ROČNÍK 10

TÉMA

Hospodaření České republiky

- Hospodaření vládních institucí skončilo v přebytku
- Nevedeme si špatně
- Domácnosti se zadlužují zejména kvůli bydlení

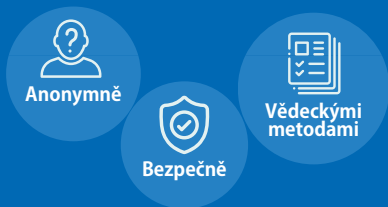
30,8% HDP

činila relativní míra zadlužení vládních
institucí na konci roku 2019

Česká republika se tak nacházela na čtvrté nejnižší úrovni
v Evropské unii. V nominální hodnotě dosáhl loni dluh
vládních institucí u nás hodnoty 1,7 bil. Kč.

ZPRACOVÁVÁME DATA

POSKYTUJEME DATA

SBÍRÁME DATA

SPOLUPRACUJEME

CO A JAK DĚLÁME

VOLBY

od roku 1990

NAŠE PRINCIPY

SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ

od roku 1869

Aktuální situace se odráží i ve statistických datech

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, po měsíci je tu opět nové číslo Statistiky. I když také tentokrát vznikalo v ne zcela běžné situaci, jsem ráda, že na kvalitě obsahu to není znát. Běžný pracovní režim řady firem a institucí prošel v posledních týdnech mnoha změnami, přizpůsobit se museli jak zaměstnanci, tak i zaměstnavatelé. Ochránit zaměstnance a zajistit klíčové úkoly se podařilo a všichni, kteří k tomu přispěli, si zaslouží poděkování. To, jak se s novým režimem dokázal vypořádat náš úřad a jeho zaměstnanci, jaké nové benefity Český statistický úřad pro své zaměstnance připravuje a co nás čeká v budoucnu, je tématem rozhovoru s ředitelkou odboru personalistiky a mezd ČSÚ Janou Nechvátalovou, který rozhodně stojí za přečtení.

A pokud jsme u rozhovorů, vynechat byste podle mého názoru určitě neměli ani ten s členem bankovní rady ČNB Alešem Míchlem. Svým obsahem propojuje aktuální epidemii a hlavní téma tohoto čísla Statistika&My, jímž je hospodaření České republiky. Závěr rozsáhlé analýzy, která rozebírá hospodaření vládních institucí i zadlužení domácností, vyznívá příznivě, což podtrhuje postavení ČR jako čtvrté nejméně zadlužené země EU v roce 2019. Při obnově epidemií zasaženého hospodářství má tedy ČR velmi dobrou výchozí pozici.

Ústřední ekonomické téma aktuálního čísla pak výborně doplňují podrobné texty z oblasti energetiky, konkrétně rozbor trendů ve využití obnovitelných zdrojů energie v EU a analýza loňského roku v české energetice.

A pokud vás zajímá, jak si stojí ve srovnání klíčových demografických parametrů Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec a Olomouc, tedy šest největších měst Česka podle počtu obyvatel, určitě nevynechejte text, který připravilo podle regionálních dat oddělení informačních služeb pražské krajské správy ČSÚ. Text i zajímavá grafika popisují česká stotisícová města velmi zdařile a najdete zde mnoho zajímavých srovnání.

Trošku ironickou, až hořkou příchuť má pak statistické ohlédnutí za loňským úspěšným rokem v hromadném ubytování. Je smutným faktem, že na taková data budou oborové statistiky i ubytovatelé bohužel letos asi jen vzpomínat, a my budeme společně s nimi doufat v opětovný obrat k lepšímu a přát si rychlý návrat k loňským trendům.

Věřím, že květnové číslo Statistika&My vám přinese mnoho zajímavého čtení a mnoho užitečných dat.

EVA KRUMOVÁ
1. místopředsedkyně ČSÚ

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU 05/2020
ROČNÍK 10, vychází 10x ročně

ADRESA REDAKCE: Český statistický úřad,
Na padesátém 81, 100 82 Praha 10
telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

REDAKCE: Michal Novotný (šéfredaktor), Pavel Černý (vedoucí redaktor), Pavel Hortig, Jan Cieslar, Jan Ernest, Eva Henzlerová, Dalibor Holý, Jaroslav Sixta, Karolína Zábajníková

REDAKČNÍ RADA: Ing. Josef Vlášek (předseda),
Ing. Michal Novotný (místopředseda),
doc. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D., Ing. Eva Krumová,
Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,
Mgr. Jana Slavníková, Mgr. Irena Stupňánková, Ing. Pavla Trendová,
Mgr. Ing. Martin Zelený, Ph.D.

LAYOUT ČASOPISU: Veronika Wölfelová, Jana Chocholoušová

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Tomáš Kubašta, Veronika Wölfelová
JAZYKOVÁ KOREKTURA: Jana Kasaničová, Vladimír Salavec
FOTOGRAFIE: archiv ČSÚ, shutterstock.com, Tereza Koutecká,
Honza Mudra/Economia, Sylvanus Urban (Unsplash)

TISK: P.O.S. FACTORY, s. r. o.

VYDAVATEL: Český statistický úřad, www.statistikaamy.cz,
ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 1992

**PODMÍNKY PRO VYUŽÍVÁNÍ A DALŠÍ ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ
Z ČASOPISU STATISTIKA&MY:**

bit.ly/3eQErxs

10

Loňský rok byl pro podnikatele v ubytovacích službách velmi úspěšný. Návštěvnost pokračovala v růstu. Do ubytovacích zařízení v Česku přijelo nejvíce hostů v historii.

16

Čím se liší a co mají společného stotisícová města v České republice? Jaké je složení jejich obyvatel, kde se nejvíce staví a která z nich mají největší podíl zeleně?

30

Evropské země usilují o zvýšení podílu spotřeby energie z obnovitelných zdrojů. Ne každé se to však daří stejně. V Česku přesáhl v roce 2018 podíl obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě paliv a energií 15%.

TÉMA: HOSPODAŘENÍ ČESKÉ REPUBLIKY

- 22** Hospodaření vládních institucí skončilo v přebytku
- 26** Nevedeme si špatně
- 28** Domácnosti se zadlužují zejména kvůli bydlení

UDÁLOSTI

- 6** Varování před podvodnými výzvami k uhrazení poplatku
- 7** Počty zemřelých budeme znát dříve
- 7** Nové volby v Teplíciích
- 7** Jednání předsedů evropských statistických úřadů

ZE SVĚTA

- 8** Nejen Portugalsko bojuje proti cukru
- 9** Počet silničních nehod se v Rakousku meziročně snížil
- 9** V březnu se z Německa do Egypta ještě létalo
- 9** Finsko zaznamenalo nejnižší počet zemřelých kojenců v historii

STATISTIKA ODVĚTVÍ

- 10** Úspěšný rok v hromadném ubytování

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 12** Úrokové sazby na dluhopisech v EU vzrostly

ROZHOVOR

- 13** Český statistický úřad je stabilní a prestižní zaměstnavatel

LIDÉ A SPOLEČNOST

- 16** Srovnání stotisícových měst

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

- 18** Od krize ke krizi

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

- 20** Hrubý domácí produkt v Česku i EU se prudce propadl
- 20** Nezaměstnanost se v březnu nezvyšovala

ANALÝZA

- 30** Využívání obnovitelných zdrojů energie roste
- 32** Růst cen energií i pokles výroby v parních elektrárnách

ROZHOVOR

- 35** Data jsou základem pro dobré rozhodování

HISTORIE

- 42** Od prvních voleb v Československu uběhlo sto let

Kde vidíte největší rizika dopadů pandemie na ekonomiku státu?

JAKUB SEIDLER

hlavní ekonom
ING Bank

Pandemie nemoci covid-19 bude mít řadu dlouhodobějších ekonomických následků. Mezi ně se pravděpodobně zařadí urychlení deglobalizace a odsun výroby z Číny, což byl trend započatý již v minulých letech. Některé evropské státy mohou začít přesouvat svou výrobu zpět na domácí půdu či obecně blíže do Evropy, aby omezily dodavatelské výpadky v případech opakování problémů, kterých jsme svědky v letošním roce. To je obecně špatná zpráva, protože výroba se tak stane oproti situaci před pandemií méně efektivní a do jisté míry dražší, což může vést k vyšším cenám i pro konečné spotřebitele. Na druhé straně lze zaslechnout názory, že konkrétně středoevropský region by mohl z tohoto vývoje dlouhodoběji profitovat. Řada firem ze stále bohatších, ale pro výrobu dražších, zemí západní Evropy totiž může přesunout své investice časem právě k nám.

EVA ZAMRAZILOVÁ

předsedkyně Národní
rozpočtové rady

Z krátkodobého hlediska vidím největší rizika jednoznačně v oblasti exportu, který tvoří páteř české ekonomiky. Na zahraniční poptávku totiž nebude mít vliv ani tak průběh pandemie v tuzemsku, ale hlavně to, jak situaci zvládnou naši největší obchodní partneři v čele s Německem. Doprovodně budou v ČR hodně zasaženy také oblasti navázané na příjezdomou turistiku, protože strach z pohybu přes hranice může přetrvát řadu měsíců. Z dlouhodobého hlediska považuji za riziko hlavně fakt, že se kvůli skokovému zvýšení dluhu, který jen letos vzroste v poměru k HDP o čtvrtinu, zmenší fiskální prostor pro provedení tolik potřebné důchodové reformy. I kdyby se následně Česku podařilo veřejné finance rychle stabilizovat, zvýšené náklady na obsluhu dluhu si s sebou ponese dál.

RICHARD HINDLS

místopředseda České
statistické rady

Kvůli nepředvídatelnosti vývoje pandemie a absenci léku i vakcíny považuji za největší riziko, že krize při negativním průběhu zasáhne mnohem víc než dosud náš průmysl včetně velkých firem. To by vyvolalo růst nezaměstnanosti a citelný pokles spotřeby domácností, která tvoří 50 % HDP. Vše při propadu obchodní výměny se státy, které krize postihla těžce a jejichž ekonomiky už jsou v hluboké recesi. Patogen navíc ukázal, jak jsou ekonomické vazby, na něž spoléháme, křehké a snadno zranitelné. Mysleme na to, až krize definitivně odezní a my budeme mít opět potřebu začít se do nekonečna zaobírat nejrůznějšími přestřelkami či uvalováním hospodářských sankcí jedněch na druhé. Snad se z patogenu poučíme.

SIMONA KIJONKOVÁ

členka NERV

Nejhorším scénářem je vysoká míra nezaměstnanosti, kdy se obyvatelstvo z příjmové části státního rozpočtu přesouvá do výdajové části. Vyšší nezaměstnanost s sebou navíc přináší i řadu sekundárních rizik se sociálními dopady, jako jsou nárůst počtu lidí na hranici chudoby, nárůst exekucí, vyšší míra kriminální činnosti a prohlubování sociálních rozdílů. Další riziko vnímám u malých a středních podnikatelů a živnostníků. Ti mají problém zvládnout i krátkodobý výpadek příjmů, a to vzhledem k vysokým fixním nákladům, které jsou generovány vysokým zdaněním práce a vysokými nájmy. Je skvělé, že se vláda aktuálně zaměřila i na tyto podnikatele, pomoc ale musí přijít cíleně a rychle. Ve spolupráci podnikatelské sféry se státem by se měla motivovat kupní síla a zaměstnanost. Vše v symbióze.

DANIEL MÜNICH

výkonný ředitel
think-tanku IDEA

Nejprve jsem chtěl odpovédět, že rizikem je ekonomicko-sociální propad nejchudších a zranitelných skupin občanů. Ale vyjádřím to jinak. Největším rizikem je rozpad neskutečně složitých předivých vztahů lidí a firem vytvářeného dlouhodobým autonomním vývojovým procesem. Tyto vztahy představují neskutečně produktivní a cenné know-how, skutečné rodinné stříbro země. Něco, jako že neviditelná duše činí tělo člověkem. Pokud se tyto vztahy ve velkém zprerhají vysokou nezaměstnaností a firemními bankroty způsobenými ať už plošnou vládní restrikcí, nebo strachem lidí z neřízeného šíření nákazy, bude se na vše po krizi velmi složitě a zdoluhavě navazovat. A jak to tak bývá, nejvíce na to doplatí ti sociálně a ekonomicky nejslabší, pro které je silná funkční ekonomika nejdůležitější.

KRÁTCE

I přes opatření v důsledku koronaviru pokračují práce na **koncepci rodinné politiky Pardubického kraje**, do jejíž přípravy je intenzivně zapojena také Krajská správa ČSÚ v Pardubicích.

Dlouholetá spolupráce krajských správ ČSÚ v Olomouci a Ostravě s polským statistickým úřadem v Opolí letos vyvrcholí **vydáním další společné publikace**. Ta bude pojednávat o sociálně-ekonomickém potenciálu okresů Olomouckého a Moravskoslezského kraje a okresů Opolského vojvodství v letech 2010–2019.

V sobotu 20. června 2020 se uskuteční **nové volby do zastupitelstev obcí** Bernardov na Kutnohorsku, Kostelní Radouň na Jindřichohradecku a Žižov na Tábořsku. V těchto obcích klesl počet zastupitelů pod zákonem stanovený počet.

Český statistický úřad i nadále shromažďuje informace z plánovaných šetření, aby bylo možné poskytovat **statistiky, které ukazují měnící se situaci** od března 2020, a podat zprávu o dopadech covid-19 na naši ekonomiku a společnost. Aktuální response je v současnosti uspokojivá, za což patří veliký dík všem respondentům.

Varování před podvodnými výzvami k uhrazení poplatku

Firmy a drobní podnikatelé jsou opětovně vystaveni podvodným zprávám.

PAVLA TRENDOVÁ
ředitelka sekce
obecné metodiky
a registrů

Český statistický úřad varuje podnikatelskou veřejnost před výzvami k zaplacení údajné registrace firmy v Registru subjektů. Tato klamavá výzva je přitom zasílána i prostřednictvím datových schránek. Přestože se jméno podvodného registru nápadně podobá názvu registru, který ČSÚ spravuje, nemá předmětná aktivita s Českým statistickým úřadem nic společného a zasláná písemnost nemá znaky oficiálního dopisu ČSÚ.

VEDENÍ REGISTRU EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ JE POVINNOSTÍ ČSÚ

ČSÚ žádný poplatek od podnikatelů nevyžaduje, vedení Registru ekonomických subjektů (RES) je naopak jeho povinností. ČSÚ spravuje RES podle § 20 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, a zápis do něj není nikterak zpoplatněn.

Aktualizace údajů v registru probíhá zejména na základě administrativních zdrojů. RES je průběžně doplňován informacemi ze základního Registru osob (ROS). Je na něj napojen online, takže informace o vzniku subjektu, jeho aktualizaci nebo zániku doputují do RES po vložení údajů do ROS tzv. editorem.

Editorem ROS je například rejstříkový soud nebo živnostenský rejstřík. Dalším způsobem je zpřesnění údajů v RES jeho administrátorem, tedy zaměstnancem ČSÚ, a to na základě oprávněného podnětu přímo od podnikatele.

Poslední možností, jak se informace dostanou do RES, je statistické zjišťování. Například zapsaná živnost volná, která má široký rozsah činností, je na základě podrobného popisu činnosti subjektu ve statistickém zjišťování zpřesněna na konkrétní předmět podnikání, který subjekt aktuálně vykonává. A jak podnikatel získá informaci, že má vyplnit statistické zjišťování? Tím, že obdrží do datové schránky oznámení o zpravodajské povinnosti vůči ČSÚ. V oznámení je uvedeno statistické zjišťování, které podnikatel má vyplnit, termíny předložení, kontaktní osoby na ČSÚ a další potřebné informace. Oznámení má všechny znaky oficiálního dopisu a je opatřeno kvalifikovaným elektronickým podpisem s časovým razítkem. Veškerou komunikaci s ČSÚ si lze ověřit na webových stránkách úřadu v aplikaci „Výkazy podle IČO“ (v záložce „Výkazy, sběr dat“). Jsou zde uvedeny všechny povinnosti ke statistickým zjišťováním.

Více informací o Registru ekonomických subjektů:
https://www.czso.cz/csu/res/registr_ekonomickyh_subjektu

Počty zemřelých budeme znát dříve

Český statistický úřad začal od května aktualizovat demografické údaje o počtu zemřelých v týdenním cyklu namísto dosud obvyklé čtvrtletní periody.

Údaje o počtu zemřelých vycházejí z běžné evidence demografických událostí na základě hlášení vyplňovaných matričními úřady. Tyto informace ČSÚ doposud pravidelně zveřejňoval ve čtvrtletní periodě, vždy 73. den po skončení referenčního období. Od května přistoupil úřad k publikaci předběžných údajů o počtu zemřelých v týdenním intervalu. Zveřejňována jsou data za období, kdy je počet zpracovaných statistických hlášení z matričních úřadů vyhodnocen jako dostatečně úplný.

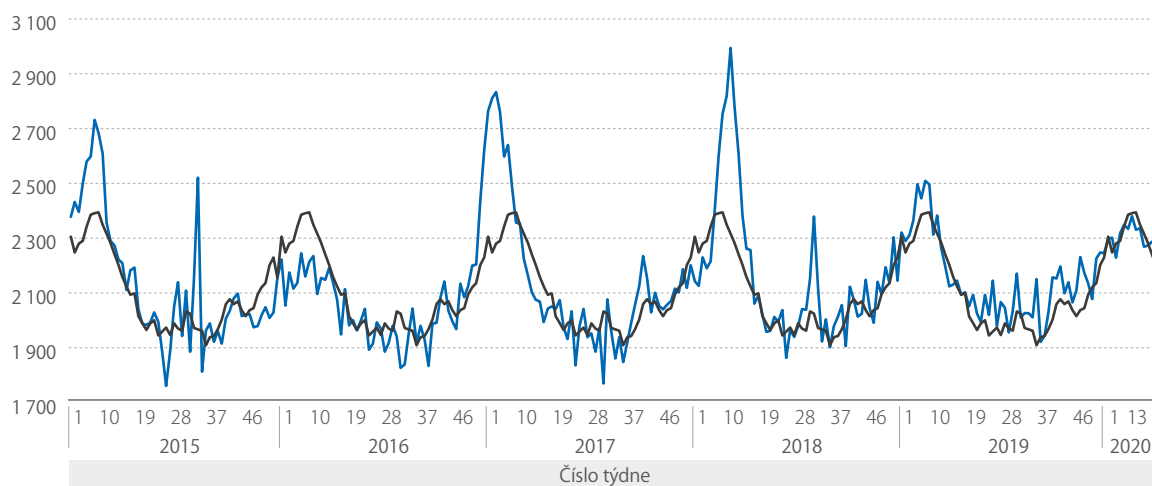

V době uzávěrky tohoto článku (19. května) byly známy údaje za prvních 13 týdnů letošního roku. Během nich zemřelo 29 963 obyvatel České republiky.

Je to jen nepatrně méně, než byl průměrný počet úmrtí během prvních třinácti týdnů roku za období let 2011–2019 (30 029 úmrtí). Nejnižší počet úmrtí byl letos zaznamenán ve 3. kalendářním týdnu, nejvyšší naopak v 7. kalendářním týdnu.

Většina úmrtí se dotýká osob seniorského věku. V prvních třinácti týdnech roku 2020 tvořili zemřelí ve věku 65 a více let 84 % celkového počtu zemřelých.

POČET ZEMŘELÝCH PODLE ČÍSLA TÝDNE

Týdenní počet zemřelých

Průměrný počet zemřelých 2011–2019

Zdroj: ČSÚ

NOVÉ VOLBY V TEPLICÍCH

DOPLŇOVACÍ VOLBY DO SENÁTU SE USKUTEČNÍ V NOVÉM TERMÍNU.

Parlament České republiky přijal 17. dubna zákon, kterým se prodlužují lhůty pro konání doplňovacích senátních voleb ve volebním obvodu Teplice. Volby se dle tohoto zákona musejí uskutečnit do 30. června 2020. Dosavadní přípravy voleb včetně registrace kandidátů či ustavení okrskových volebních komisí zůstávají v platnosti. Platné jsou i již vydané voličské průkazy počítající s původním termínem voleb.

Prezident republiky stanovil datum konání doplňovacích voleb do Senátu Parlamentu České republiky ve volebním obvodu č. 32 Teplice na pátek 5. června a sobotu 6. června 2020. Případné druhé kolo voleb se pak uskuteční o týden později. Zpracování výsledků bude možné tradičně sledovat na webu volby.cz.

JEDNÁNÍ PŘEDSEDŮ EVROPSKÝCH STATISTICKÝCH ÚŘADŮ

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A KOORDINACE POKRAČUJE I V DOBĚ PANDEMIE.

Ve dnech 13. a 14. května se formou videokonference uskutečnilo 43. jednání Výboru pro evropský statistický systém (ESSC), kterého se za ČSÚ zúčastnil předseda Marek Rojíček. Mezi hlavní body patřila debata o prioritách evropských statistik v příštích letech, reakce statistiky na současnou koronavirovou krizi nebo plány na zpřístupnění soukromých databází pro statistické účely. Předsedové statistických úřadů rovněž diskutovali o připravovaném dalším kole auditů kvality národních statistických systémů.

KRÁTCE

V roce 2019 bylo ve 22 státech EU, které mají dostupné údaje, téměř 22 tis. osob zaměstnáno jako hasiči. To představovalo 0,1 % celkové zaměstnanosti v EU. Nejvyšší podíl hasičů na pracovní síle zaznamenaly Estonsko, Kypr a Lotyšsko (0,4 % celkové zaměstnanosti). Poměr vládních výdajů na protipožární ochranu k celkovým výdajům v jednotlivých členských státech EU se v roce 2018 lišil od 0,1 % v Dánsku až po 0,9 % v Bulharsku.

 bit.ly/2L15Vmp

V roce 2019 bylo v USA 747 výrobců hnojiv s celkovým obrátem téměř 17 mld. dolarů. V téže roce vyvezly USA hnojiva v hodnotě 990 mil. dolarů a chemické herbicidy v ceně více než 20 mil. dolarů. Vývozní hodnota travních sekaček dosáhla bezmála 670 mil. dolarů.

 bit.ly/3diwTlr

V Albánii bylo v roce 2019 evidováno celkem 35 210 trestných činů, což je o 2,2 % více než v roce předchozím. Ve vztahu k počtu obyvatel bylo v roce 2019 zaznamenáno 123,4 trestného činu na 10 tis. obyvatel, o rok dříve připadlo na 10 tis. obyvatel 120,2 trestného činu.

 bit.ly/2Wuh17v

Nejen Portugalsko bojuje proti cukru

Při příležitosti Světového dne obezity, který každoročně připadá na 4. března, vyzdvihla Světová zdravotnická organizace úspěch, k němuž má nakročeno Portugalsko v boji s dětskou obezitou. Hlavní zbraní bude takzvaná cukrová daň.

EVA HENZLEROVÁ
odbor komunikace

Jednou z prvních zemí, které zavedly daň z cukru, bylo už v roce 1922 Norsko. Boom cukerné daně nastal poté, co v roce 2015 Světová zdravotnická organizace (WHO) publikovala svůj akční plán boje proti civilizačním chorobám. WHO uvádí, že fiskální politika, která vede k alespoň 20 % nárůstu prodejní ceny slazených nápojů, má za následek proporcionální snížení jejich spotřeby.

Portugalsko zvýšilo daně ze sladkých nápojů v lednu 2017. Výsledky v podobě zhubnutí nejen dětské části populace však zatím ještě viditelné nejsou. Podle Asociace proti dětské obezitě (COSI), která od roku 2008 zkoumá zhruba jednou za tři roky hmotnost dětí ve školním věku ve více než 40 evropských státech, došlo v letech 2008 až 2016, tedy ještě před zavedením cukrové daně, v Portugalsku k poklesu podílu dětí s nadváhou z 37,9 % na 30,7 %. Zastoupení obézních dětí se ve stejném období snížilo z 15,3 % na 11,7 %. I přes pokles však oba podíly zůstávaly mezi srovnávanými zeměmi jedny z nejvyšších. Podíl 6–8letých dětí pijících pravidelně slazené nealkoholické nápoje, což má v kombinaci s poklesem fyzické aktivity významný vliv na přírůstek na váze, se ale mezi roky 2014 a 2016 zvýšil o 10 procentních bodů a přesáhl hranici 80 %.

CUKR KE KÁVĚ? ZAPOMEŇTE

Jedním z rychle viditelných důsledků nového zákona, který však neměl přímý dopad na děti, bylo snížení gramáže sáčkových cukrů z osmi gramů na pět a zákaz dávat je ke kávě zdarma. Z nemocnic, zdravotních center a ze škol zmizely prodejní automaty na pochutiny s vysokým obsahem cukru, tuku

a soli. Doplnkovým nařízením bylo stanoveno, že voda má být v prodejních regálech umístěna na viditelném místě na úkor slazených nápojů. Sdružení rodičů a COSI se podařilo zavést program, jímž je podporována konzumace ovoce a kontrola množství soli, tuků a cukrů ve školních jídelnách. Ale i přes vynaložené úsilí zůstává Portugalsko nadále zemí, jejíž obyvatelé konzumují nejvíce cukru ročně.

Další cestou je zvyšování úrovně vzdělání. Až na několik výjimek, jako jsou Island a Lotyšsko, lze totiž tvrdit, že čím vyšší mají jednotlivci dosažené vzdělání, tím menší je pravděpodobnost, že budou trpět nadváhou či obezitou. V zemích západní a jižní Evropy a také ve Finsku obecně platí, že s rostoucím vzděláním klesá podíl osob s nadváhou.

OBEZITA SE NETÝKÁ JEN DĚTÍ

Obéznější senioři jsou obecně problémem bývalého východního bloku. BMI index v nezdravém pásmu má dle Eurostatu 76,9 % Čechů starších 65 let, mezi Slováky je to dokonce 78,7 %. Hodně je také problematických Maďarů (76,1 %), Poláků (73,2 %), Chorvatů (73,1 %) nebo Rumunů (71,2 %), výjimkou nejsou ani obyvatelé Lotyšska (76,0 %) a Litvy (76,5 %). Portugalci s hodnotou 69,3 % seniorů s nadváhou či obezitou byli rovněž nad unijním průměrem (66,3 %). Nejméně seniorů s nežádoucími hodnotami indexu tělesné hmotnosti žije v severovýchodních zemích: Norsku (56,6 %), Dánsku (56,8 %) a Švédsku (59,5 %). Poměrně ve formě jsou také starší Italové nebo Lucemburčané, mezi nimiž má nadváhu či obezitu méně než šest z deseti seniorů.

 bit.ly/2wlpQsH

POČET SILNIČNÍCH NEHOD SE V RAKOUSKU MEZIROČNĚ SNÍŽIL

PŘES POKLES CELKOVÉHO POČTU NEHOD NAROSTL POČET OSOB, KTERÉ PŘI NEHODÁCH ZEMŘELY. ZNAČNĚ SE ZVÝŠIL POČET USMRČENÝCH DĚTÍ.

V roce 2019 došlo v Rakousku k 35,7 tisíce dopravních nehod, při nichž bylo zaznamenáno 45 tisíc zranění. Meziročně to podle rakouského statistického úřadu představovalo pokles o 3%. Počet zemřelých při dopravních nehodách překročil v loňském roce hranici 400 osob, když bylo evidováno 416 zemřelých, z toho 16 dětí. Podle rakouských statistiků to ve srovnání s rokem 2018 představovalo nárůst o 1,7%. Počet obětí z řad dětí však meziročně vzrostl o 433%.

Měsícem s největším počtem nehod byl v loňském roce v Rakousku červen. V průměru během něho došlo denně ke 182 zraněním a téměř dvěma úmrtím (celkem 56 úmrtí). Naproti tomu v lednu a únoru, dvou měsících s nejmenší nehodovostí, zemřelo měsíčně na silnicích průměrně 20 osob.

Pro chodce byly zvláště nebezpečné měsíce listopad (13 úmrtí) a prosinec (9 úmrtí). Celkem zemřelo vloni v Rakousku při dopravních nehodách 69 chodců, což představuje nárůst o 47% ve srovnání s rokem 2018. Počet smrtelně zraněných řidičů mopedu nebo jejich spolujezdců se rovněž zvýšil z 8 v roce 2018 na 10 v roce 2019. Ve srovnání s rokem 2018 byl počet smrtelně zraněných cestujících v autě, ať již na pozici řidiče, či spolucestujícího, o 10,5% vyšší (200 zemřelých).

Na druhé straně počet řidičů motocyklů nebo jejich spolujezdců zemřelých při dopravních nehodách klesl v roce 2019 na 79 (v roce 2018 to bylo 102). Počet smrtelně zraněných cyklistů, mezi něž jsou počítáni ti, kteří jeli na kole, elektrickém kole či na elektrickém skútru, se meziročně snížil o 20%, ze 41 případů v roce 2018 na 33 zemřelých v roce 2019.

 bit.ly/3c7mfxJ

V BŘEZNU SE Z NĚMECKA DO EGYPTA JEŠTĚ LÉTALO

PODLE NĚMECKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU SE V BŘEZNU POČET CESTUJÍCÍCH NA HLAVNÍCH NĚMECKÝCH LETIŠTÍCH MEZIROČNĚ SNÍŽIL O BEZMÁLA DVĚ TŘETINY.

V březnu 2020 byla letecká doprava v důsledku pandemie nového typu koronaviru značně utlumena. Německá letiště využilo ke vstupu do země či k jejímu opuštění zhruba 7,1 mil. cestujících, což představovalo meziroční pokles o 62,9%. Ve srovnání s březnem 2019 se výrazněji snížil počet odletů, a to o 66,1% na 3,2 mil. pasažérů. Počet příletů poklesl o 59,6% na 3,9 mil. K výraznému poklesu služeb letecké dopavy v březnu došlo především do a z regionů, které byly novým koronavirem zasaženy na počátku světové pandemie. Například počet cestujících na linkách z Číny (včetně Hongkongu) klesl oproti stejnému měsíci minulého roku o 92,9%, počet osob přilétajících z Jižní Korey se snížil o 88,4% a cestujících z Íránu ubylo o 77,2%. Na straně odletů došlo v případě Číny k meziročnímu poklesu o 88,2%, do Jižní Korey odletělo v letošním březnu o 76,7% méně osob než v předchozím roce a počet cestujících mířících do Íránu poklesl o 87,7%. Vnitrostátní letecká přeprava zaznamenala v březnu meziroční úbytek o 68,7%.

 bit.ly/3dje7dW

FINSKO ZAZNAMENALO NEJNIŽŠÍ POČET ZEMŘELÝCH KOJENCŮ V HISTORII

V ROCE 2019 ZEMŘELO VE FINSKU PŘED DOSAŽENÍM JEDNOHO ROKU VĚKU 96 DĚTÍ. TO BYLO NEJMÉNĚ ZA DOBU FINSKÉ NEZÁVISLOSTI.

Počet kojenců zemřelých na tisíc živě narozených dětí byl 2,1, což byla stejná hodnota jako v předchozím roce. Míra kojenecké úmrtnosti chlapců (2,3‰) byla mírně vyšší než u dívek (1,9‰). Nejnižší kojenecká úmrtnost ve finské historii byla 1,7‰ v roce 2015, kdy v absolutních počtech zemřelo 97 dětí ve věku do jednoho roku. V roce 2019 zemřelo celkem 53 949 osob, což je o 578 méně než v roce 2018.

Průměrná délka života při narození, která udává počet let, jichž by se průměrně dožila osoba právě narozená za podmínky, že by se během jejího života úmrtnostní poměry nezměnily, byla v roce 2019 u chlapců 79,2 roku a u dívek 84,5 roku. U chlapců se průměrná délka života ve srovnání s rokem 2018 zvýšila o 0,3 roku, u dívek pak o 0,2 roku.

Muži ve Finsku umírali v roce 2019 v průměru ve věku 75,3 roku, průměrný úmrtní věk žen byl o 6,8 roku vyšší, a sice 82,1 roku. Mediánový úmrtní věk byl v loňském roce u mužů 77,8 roku, tedy polovina ze zemřelých mužů zemřela před dosažením tohoto věku, polovina jich byla v době úmrtí starší. U žen byl věkový medián při úmrtí 85,5 roku.

 bit.ly/2W59E8P

Úspěšný rok v hromadném ubytování

Loňský rok byl pro podnikatele v ubytovacích službách velmi úspěšný. Návštěvnost pokračovala v růstu. Do ubytovacích zařízení v Česku přijelo nejvíce hostů v historii.

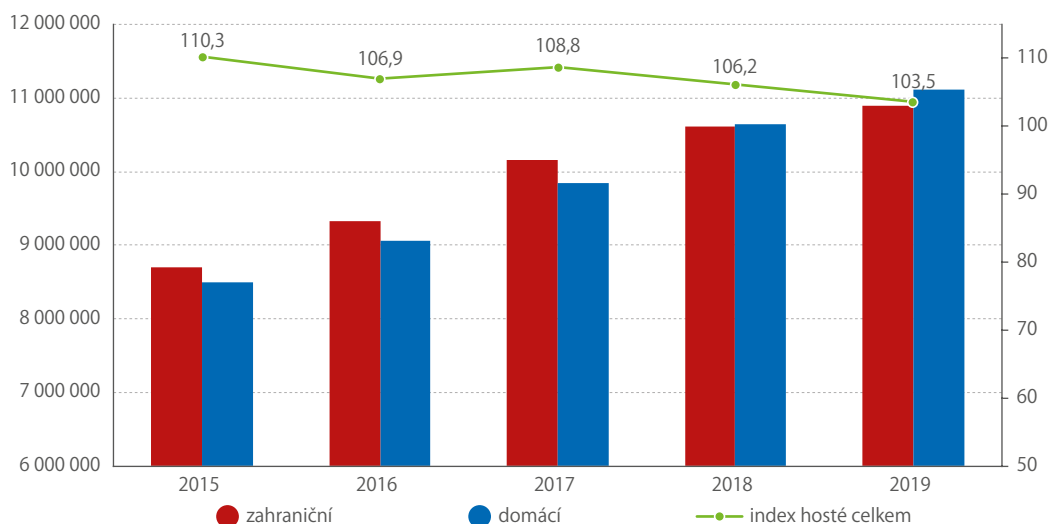
ROMAN MIKULA

oddělení statistiky cestovního ruchu a služeb

V loňském roce přijelo do sledovaných ubytovacích zařízení v České republice téměř 22 milionů hostů, což bylo o 3,5 % více než v roce 2018. Zaznamenali jsme tak nejlepší výsledek ubytovací statistiky v historii. Návštěvnost se kontinuálně zvyšovala již několik let v řadě. Například ve srovnání s rokem 2012 byly loňské počty hostů vyšší o 6,9 milionu, tedy o více

než 45 %. Rozdělení hostů na domácí a zahraniční klientelu vyšlo loni mírně ve prospěch rezidentů, kterých bylo 50,5 %. Domácích hostů přijelo loni do ubytovacích zařízení v Česku o 4,4 % více než v roce předchozím, což odpovídá dvojnásobnému tempu růstu oproti hostům ze zahraničí. Jejich počet se zvýšil o 2,6 %.

POČTY REZIDENTŮ A NEREZIDENTŮ, MEZIROČNÍ INDEX HOSTŮ (%)

Zdroj: ČSÚ

Více statistických informací a dat o cestovním ruchu najdete ve veřejné databázi ČSÚ vdb.czso.cz

BŘEZEN 2020

PRŮMYSL

◉ **10,8 %**

Průmyslová produkce v březnu 2020 po očištění o vliv počtu pracovních dnů meziročně klesla o 10,8 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziročně nižší o 8,7 %.

MALOOBCHOD

◉ **9,3 %**

Tržby v maloobchodě (NACE 47) očištěné od kalendářních vlivů se v březnu reálně meziročně snížily o 9,3 %, bez očištění o 8,9 %. Tržby za pohonné hmoty a nepotravinářské zboží klesly, za potraviny naopak vzrostly.

STAVEBNICTVÍ

◉ **2,3 %**

Stavební produkce v březnu reálně meziročně klesla o 2,3 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziročně nižší o 3,1 %.

SLUŽBY

◉ **11,9 %**

Tržby za služby očištěné od kalendářních vlivů v březnu reálně meziročně klesly o 11,9 %, bez očištění o 10,6 %. Meziročního růstu neočištěných tržeb dosáhla pouze sekce informačních a komunikačních činností.

CESTOVNÍ RUCH

◉ **66,8 %**

V březnu letošního roku vlivem pandemie koronaviru došlo k meziročnímu propadu návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení o 66,8 % u počtu hostů a o 56,6 % u počtu přenocování.

Rekord byl zaznamenán také v počtech přenocování. Celkově hosté strávili v hromadných ubytovacích zařízeních přes 57 milionů nocí, tedy o 2,7 % více než v roce předchozím. Meziroční dynamika byla opět vyšší u rezidentů (+3,8 %) oproti nerezidentům (+1,6 %). Průměrná doba pobytu zůstala loni na stejné úrovni jako v předchozím roce. Průměrně se host ubytoval na 2,6 noci, v místě ubytování tedy strávil 3,6 dne.

KRAJE Z POHLEDU NÁVŠTĚVNOSTI

Takřka ve všech krajích republiky se návštěvnost meziročně zvýšila, pouze v Kraji Vysočina došlo k mírnému poklesu počtu přenocování o 0,7 %. Nejvyšší nárůst příjezdů byl zaznamenán v Olomouckém kraji, a to o 8,8 %, především díky značnému zájmu z řad domácích hostů (+9,7 %). Vysoká poptávka cizinců po ubytování panovala v Jihomoravském kraji, kde se počet ubytovaných zahraničních hostů meziročně zvýšil o 10,3 %.

Z regionálního pohledu není překvapující dominance Prahy, kterou navštívilo 37 % ze všech ubytovaných hostů. Jedná se stále o klíčovou destinaci zejména v případě nerezidentů. Většina ze zahraničních hostů (62 %) se loni ubytovala v hlavním městě. Podíl Prahy na příjezdech rezidentů nebyl tak výrazný a činil 11 %. Domácí hosté více preferovali jižní Moravu, kam jich zamířilo 12 % z celkového počtu. V Jihočeském a Královéhradeckém kraji se ubytovalo shodně 10 % rezidentů.

ODKUD HOSTÉ PŘIJÍZDĚJÍ

V České republice se loni ubytovalo přibližně 10,9 milionu zahraničních hostů, což představovalo 2,6 % nárůst. Klíčovou zdrojovou zemí pro příjezdový cestovní ruch bylo stále Německo. Počet návštěvníků z této země překročil 2 miliony, což bylo o 2,2 % více než v roce 2018. Druhou nejpočetnější skupinu v ubytovacích zařízeních

TOP 10 ZEMÍ PODLE PŘÍJEZDŮ HOSTŮ V ROCE 2019 (absolutně, indexy)

	Rok 2019	Index 2019/2018	Podíl na nerezidentech (%)	Průměrný počet přenocování
Počet nerezidentů celkem	10 890 500	102,6	100,0	2,5
1. Německo	2 075 460	102,2	19,1	2,9
2. Slovensko	749 631	102,6	6,9	2,0
3. Polsko	671 857	108,3	6,2	2,1
4. Čína	609 727	98,7	5,6	1,5
5. Spojené státy americké	584 627	105,5	5,4	2,5
6. Rusko	564 083	103,7	5,2	4,2
7. Velká Británie	495 728	100,2	4,6	2,5
8. Itálie	409 731	100,3	3,8	2,7
9. Jižní Korea	387 563	93,4	3,6	1,6
10. Francie	306 875	107,2	2,8	2,5

Zdroj: ČSÚ

tvorili hosté ze Slovenska se 750 tisíci příjezdy. To znamenalo navýšení o 2,6 %. Na třetí příčce se umístili turisté z Polska (670 tisíc hostů, +8,3 %). Dalšími zdrojovými zeměmi pro příjezdy nerezidentů byly Čína, Spojené státy americké, Rusko a Velká Británie. V loňském roce došlo ke snížení počtu příjezdů z některých asijských zemí. Především poklesla návštěvnost z Číny a Jižní Koreje o 1,3 %, resp. o 6,6 %.

Lázeňská zařízení u nás navštívilo loni celkem 880 tisíc hostů. Kromě domácích hostů (482 tisíc příjezdů) měli naše lázně nejvíce v oblíbenosti Němci (216 tisíc hostů), Rusové (61 tisíc) a obyvatelé Tchaj-wanu (13 tisíc příjezdů). V průměru nejdéle (více než 21 dnů) byli ubytováni lázeňští návštěvníci ze Saúdské Arábie.

KVĚTEN 2020

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR DŮVĚRY

Důvěra podnikatelů se v květnu snížila, důvěra spotřebitelů se po dubnovém propadu zvýšila.

+ 0,3 bodu

PRŮMYSL

+ 0,9 bodu

V odvětví průmyslu se důvěra podnikatelů meziročně mírně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 0,9 bodu na hodnotu 72,9. V meziročním srovnání je ovšem důvěra v průmyslu nižší.

STAVEBNICTVÍ

- 3,1 bodu

V odvětví stavebnictví se důvěra meziměsíčně snížila. Indikátor důvěry poklesl o 3,1 bodu na hodnotu 104,2. Ve srovnání s květnem loňského roku je důvěra ve stavebnictví také nižší.

OBCHOD

- 0,2 bodu

Důvěra podnikatelů v obchodu se oproti dubnu mírně snížila. Indikátor důvěry poklesl o 0,2 bodu na hodnotu 85,2. Meziročně je důvěra v obchodu rovněž nižší.

SLUŽBY

- 5,5 bodu

V odvětví služeb se důvěra podnikatelů oproti minulému měsíci snížila. Indikátor důvěry poklesl o 5,5 bodu na hodnotu 65,0. Meziročně je důvěra ve službách také nižší.

SPOTŘEBITELÉ

+ 11,8 bodu

Důvěra spotřebitelů se v květnu meziměsíčně zvýšila. Indikátor důvěry vzrostl o 11,8 bodu na hodnotu 91,9. V meziročním srovnání je ale důvěra spotřebitelů nižší.

Úrokové sazby na dluhopisech v EU vzrostly

Neočekávaný hluboký propad evropských ekonomik v březnu přinesl i okamžité zvýšení úrokových sazeb na vládních dluhopisech s dlouhodobou splatností.

KAROLÍNA ZÁBAJNÍKOVÁ
analytička ČSÚ

Ještě na začátku letošního roku se očekávalo mírné zpomalení evropských ekonomik a diskutovalo se o možné recesi Německa a následcích pro ekonomiky, které na něm závisejí. V březnu však většina evropských zemí musela přikročit k poměrně striktním opatřením proti šíření koronavirové nákazy. To vyústilo v okamžitý propad celé řady odvětví a vlády byly nuceny podnikům i zaměstnancům finančně pomoci. Neočekávané výdaje však bude nutné financovat nárůstem dluhu.

NEJVYŠŠÍ NÁRŮST NA JIHU EVROPY

V průběhu loňského roku úrokové sazby na dluhopisech

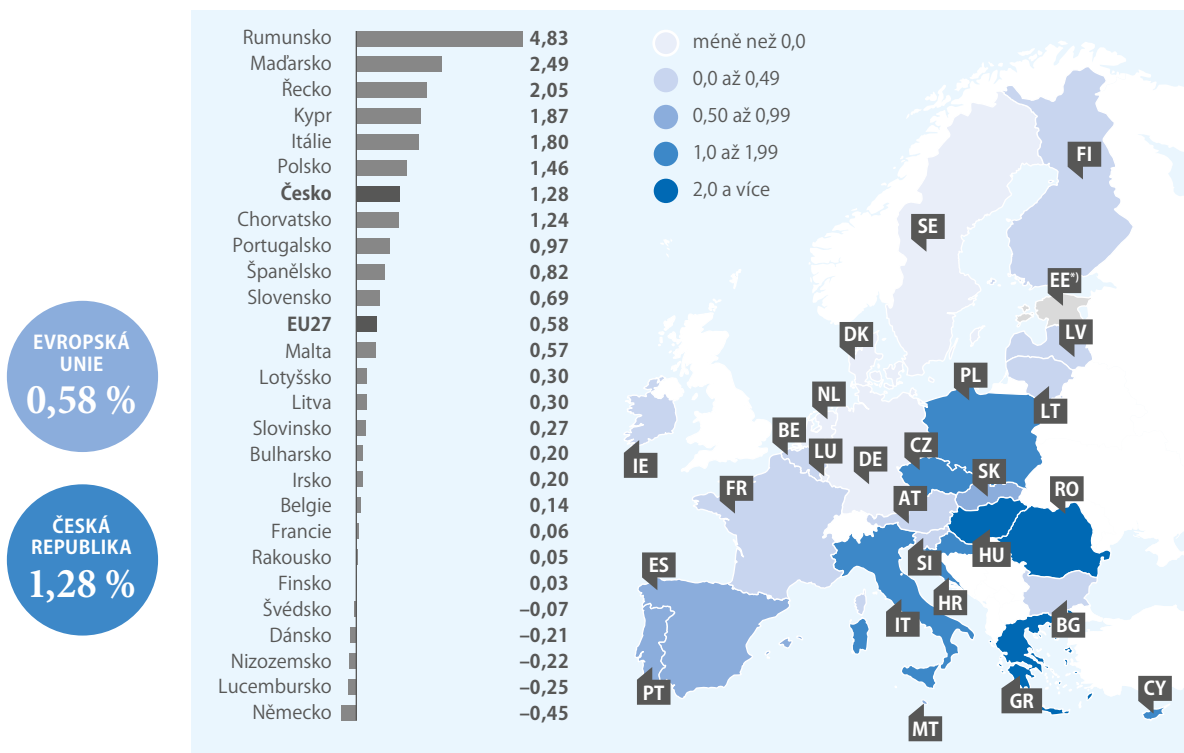
s dlouhodobou splatností v celé EU klesaly, březen však přinesl jasný zlom. Průměrná sazba v EU se v březnu oproti únoru zvýšila o 0,14 procentního bodu (p. b.) na 0,45 %. Nejvíce se zdrazil přístup k financování vládám na jihu Evropy – v Řecku (+0,90 p. b.), na Kypru (+0,70 p. b.) a v Itálii (+0,59 p. b.). Přitom Řecku se v posledních letech podařilo dostat na standardní trh s dluhopisy a ještě v únoru zde úroková sazba činila jen 1,07 %.

Šesti zemím se ale úrokové sazby na dluhopisech v březnu ještě snížily. Bylo mezi nimi i Česko s poklesem o 0,19 p. b., více ale poklesly sazby v Polsku (-0,27 p. b.) a významný byl také

posun u Švédska (-0,12 p. b.) a Německa (-0,07 p. b.).

V dubnu již bylo jasnější, jak moc jsou ekonomiky opatřeními zasaženy, a následovalo další zvýšení úrokových sazeb u dluhopisů. Průměrně se v EU v dubnu jejich výnosy navýšily o dalších 0,13 p. b. na 0,58 %. K poklesu úrokové sazby tentokrát došlo pouze v Polsku (-0,34 p. b.). Nejvýraznější posun vzhůru se odehrál v případě Slovenska (+0,65 p. b.), za ním se umístila opět řada států jižní Evropy – například Kypr (+0,61 p. b.), Španělsko (+0,30 p. b.) či Chorvatsko (+0,28 p. b.). Na jihu Evropy se tak bohužel vrší nové problémy společenského i ekonomického rázu.

VÝNOSY VLÁDNÍCH DLUHOPISŮ S DLOUHODOBOU SPLATNOSTÍ (duben 2020, %)

EVROPSKÁ UNIE
0,58 %

ČESKÁ REPUBLIKA
1,28 %

Pozn.: *) Údaj za Estonsko není k dispozici.

Zdroj: Eurostat

Český statistický úřad je stabilní a prestižní zaměstnavatel,

říká ředitelka odboru personalistiky a mezd ČSÚ Jana Nechvátalová. A dodává, že mimořádná opatření vyvolaná pandemií covid-19 zvládli zaměstnanci velmi dobře.

PAVEL ČERNÝ
oddělení
marketingu a PR

Ředitelkou odboru personalistiky a mezd ČSÚ jste od září 2017. Co se za ty skoro tři roky v personální oblasti v úřadu změnilo?

Hned po mém nástupu jsem se musela vypořádat s obtížnou situací v oddělení personalistiky. Byla zde poměrně vysoká fluktuace a mnoho neobsazených míst. To se naštěstí podařilo vyřešit a celý náš odbor je již personálně stabilizován.

Velké množství neobsazených míst bylo ale v celém úřadu. Přitom bylo třeba nabírat nové zaměstnance také pro projekt Sčítání lidu, domů a bytů. Začali jsme tedy k vyhledávání nových pracovníků využívat i sociální sítě a veletrhy pracovních příležitostí. Obojí se velmi osvědčilo.

Navázali jsme rovněž spolupráci s vysokými a středními školami. Umožňujeme studentům u nás absolvovat odborné praxe a někteří z nich se pak hlásí do výběrových řízení na volné pozice.

Poměrně masivní nábor přinesl zvýšené požadavky na organizaci úřednických zkoušek a podporu pro přípravu na obecnou i zvláštní část úřednické zkoušky. Vše jsme zvládli a po personální stránce je úřad nyní zabezpečen velmi dobře. Celkem má úřad 1 273 služebních a 301 pracovních pozic a jejich obsazenost je okolo 97 procent.

Důležitou událostí posledních let bylo také zahájení rekonstrukce rekreačního zařízení na Lipně, které pod nás spadá. Letos zahajujeme druhou etapu a věřím, že příští rok na jaře bude hotovo a naši zaměstnanci budou s výsledkem spokojeni.

Patří zaměstnání v ČSÚ mezi prestižní? Jaký je o volné pozice zájem?

Z rozhovorů s uchazeči o zaměstnání vyplývá, že ČSÚ chápou především jako stabilního zaměstnavatele. V oblasti agendy státní statistické služby je náš úřad vnímán jako prestižní a jedinečný. Dlouhodobě se více uchazečů hlásí na volná místa na krajských správách. V Praze máme silnou konkurenci dalších zaměstnavatelů, která je cítit zejména u pozic právníků, specialistů v oblasti veřejných zakázek a informačních technologií. To je ale problém i ostatních úřadů státní správy.

Jak v ČSÚ dbáte o zvyšování kvalifikace zaměstnanců?

Významným znakem naší personální politiky je, že naprostá většina zaměstnanců splňuje požadovaný stupeň vzdělání. V průběhu posledních deseti let se nepřetržitě snižuje podíl zaměstnanců se základním a středoškolským vzděláním a roste podíl zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním. V roce 2018 dosáhl podíl vysokoškoláků 58 procent. Ve vedoucích pozicích mají všichni zaměstnanci vysokoškolské vzdělání, 95,7 procenta má magisterský stupeň. Na krajských správách tvoří s ohledem na vykonávanou agendu většinu zaměstnanci s předepsaným středoškolským vzděláním.

Pro průběžné prohlubování a udržování odborné kvalifikace máme zpracovaný plán vzdělávacích

akcí a katalog vzdělávacích akcí, který obsahuje velmi bohatou nabídku kurzů a seminářů. Z nich si mohou zaměstnanci vybírat, a pokud nové znalosti uplatní ve své práci, absolvování kurzu jim umožníme.

Už řadu let také organizujeme ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou specializované statistické studium, které je na velmi vysoké úrovni.

Letos byl v ČSÚ zahájen dvouletý projekt Zavádění systému řízení kvality. Jak jeho výsledky pocítí zaměstnanci?

Jedná se o velmi rozsáhlý projekt spolufinancovaný z fondů EU, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Jeho realizace ovlivní celou řadu našich činností.

Já jako jeden z nejdůležitějších výstupů vnímám adaptační proces pro nové zaměstnance nebo pro zaměstnance přecházející na jinou pozici. Každý takový zaměstnanec bude mít přesně definováno, co vše bude muset absolvovat, kdo se mu bude věnovat, jaké znalosti a dovednosti si osvojí. K tomu samozřejmě patří i příslušná podpora v personálním informačním systému.

Důležitou součástí projektu jsou i školení. Projdou jimi vedoucí pracovníci všech stupňů řízení a věřím, že během nich získají spoustu užitečných znalostí a dovedností pro další práci. Vytvořen bude kompetenční model, který popíše všechna systemizovaná místa včetně požadavků na technické vybavení, používané aplikace a podobně. Úpravy v informačním systému pomohou vedoucím pracovníkům při vyplňování různých formulářů a žádostí. Řada údajů už bude předvyplněná, aby se stejné informace nemusely vyhledávat a vypisovat pořád znovu.

Obnovíme také anketu spokojenosti zaměstnanců, která tady před časem již probíhala. Nastavíme ji tak, aby se nejen pravidelně opakovala, ale hlavně byly její výsledky aktivně využívány pro další zlepšování pracovních vztahů i pracovního prostředí.

Kde vidíte největší překážky pro zdárnou realizaci tak rozsáhlého projektu?

Zatím jsme teprve na začátku a na přípravě projektu se podílejí zástupci všech organizačních útvarů. Nějaké problémy se během realizace určitě objeví, ale věřím, že je všechny zvládneme vyřešit.

Já sama považuji za nejsložitější přesvědčit vedoucí zaměstnance o prospěšnosti projektu. Že jim jeho výsledky budou užitečné a usnadní jim jejich práci. Klíčové tedy bude manažerské školení, které by mělo ukázat přínos projektu a motivovat účastníky ke spolupráci.

Letos v září bude v budově ČSÚ v Praze otevřena dětská skupina pro děti zaměstnanců. Jak složité bylo tento projekt zrealizovat?

První návrh na zřízení dětské skupiny zazněl v létě 2018. Následně jsme o něm diskutovali a uspořádali anketu mezi zaměstnanci, abychom zjistili, jak velký

Obnovíme anketu spokojenosti zaměstnanců a nastavíme ji tak, aby se její výsledky aktivně využívaly pro zlepšování pracovních vztahů i pracovního prostředí.

Mgr. Jana Nechvátalová

Absolvovala obor bohemistika na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a postgraduální studium oboru pracovní právo a sociální zabezpečení na Právnické fakultě MU v Brně. Celý profesní život působí v oblasti personalistiky ve státní správě. Pracovala v České správě sociálního zabezpečení, kde působila na pozici ředitelky personálního odboru. Do funkce ředitelky odboru personalistiky a mezd v ČSÚ nastoupila v září 2017.

bude o tuto formu péče o děti zájem. Přihlásilo se více než 30 zájemců. Vytipovali jsme vhodné prostory v přízemí naší budovy, seznamovali se s pravidly, která je třeba pro zřízení dětské skupiny splnit, a postupně jsme dospěli ke kapacitě 12 dětí ve věku od dvou do pěti let, již jsme schopni zajistit. V případě potřeby nám prostor umožňuje bez větších komplikací rozšířit kapacitu až na 18 dětí.

Holdně jsme také chodili na zkušenou do jiných úřadů, kde už dětské skupiny fungují. Všude k nám byli velmi vstřícní, pomáhali nám zvládnout složitou administrativu a radili, jak postupovat, abychom náš záměr dokázali dotáhnout do konce.

Nyní jsou již prostory téměř zrekonstruované, připravujeme se na kolaudaci a následné zapsání do evidence poskytovatelů. Právě probíhá výběrové řízení na dvě pečující osoby. Sama jsem překvapena, jak kvalifikované uchazečky se na tato místa hlásí. Ještě nám zbývá vybavit místnosti nábytkem, potřebnou technikou, hračkami, a prvního září se provoz dětské skupiny Staťáček rozběhne naplno.

Jsou v dětské skupině ještě volná místa?

Zatím máme šest přihlášek (polovina května – pozn. red.). Chceme o nové možnosti péče o děti znovu

informovat zaměstnance a věřím, že se nám kapacitu podaří naplnit.

Jak se ČSÚ po personální stránce vyrovnával s nouzovým stavem vyvolaným nemocí covid-19? Kolik zaměstnanců přešlo na práci z domova?

Vedení ČSÚ připravilo už na konci února opatření k omezení provozu na pracovištích, která spočívala v umožnění práce z domova a zákazu služebních cest a prezenčních kurzů. Na nastalou situaci jsme tedy zareagovali poměrně rychle a řekla bych, že jsme naše úkoly v nouzovém stavu zvládli dobře. Práci z domova využívaly zhruba čtyři pětiny zaměstnanců. To bylo náročné zejména pro pracovníky odboru IT, kteří museli rychle zajistit vzdálené přístupy a potřebnou technickou podporu. Pro vedoucí zaměstnance to znamenalo organizačně zvládnout řízení svých zaměstnanců na dálku i nastavit jejich směny.

Lidé, jejichž přítomnost na pracovišti byla nezbytná k zajištění chodu úřadu, se střídali tak, aby se co nejméně potkávali a aby byla dodržena všechna hygienická pravidla. S agendou, u které to bylo možné, jsme přešli na virtuální elektronickou formu.

Pro náš odbor bylo nejdůležitější zajistit, aby všichni zaměstnanci dostali včas výplaty. Zároveň jsme ve ztížených podmínkách prováděli roční zúčtování daní z příjmů a zpracování evidenčních listů důchodového pojištění. Vše se povedlo a já musím svým lidem poděkovat, že to zvládli.

Nyní nastává čas na postupný návrat do práce. To asi bude dlouhodobější proces a některé věci se nejspíš proti dřívějšímu stavu změní.

Které změny budou nejvýraznější?

Nejspíš se urychlí proces elektronizace různých formulářů a posílí snahy o redukcii fyzického oběhu dokladů. To je také jedním z cílů projektu Zavádění systému řízení kvality, o kterém jsem již hovořila.

V oblasti vzdělávání dojde k rozšíření vzdálených forem výuky. Takové kurzy už máme, ale jejich nabídka se určitě rozšíří.

Během nouzového stavu jsme se také naučili provádět výběrová řízení na nové zaměstnance formou videokonference a tento nástroj můžeme v případě nutnosti uplatňovat i do budoucna. Osobní kontakt ale nelze v personální oblasti elektronickou komunikací zcela nahradit.

Na co se chcete zaměřit do budoucnosti? Jaké hlavní úkoly vás čekají?

Mnohé úkoly vyplývají z projektu Zavádění systému řízení kvality. Jde například o nastavení procesu adaptace nových zaměstnanců, podporu vedoucích zaměstnanců v jejich personální činnosti, rozšíření personálního informačního systému, spolupráci se školami k získávání absolventů. Nové výzvy nás čekají v souvislosti s provozem dětské skupiny. A vedle toho samozřejmě chceme co nejlépe plnit běžné každodenní úkoly spojené s personální a mzdovou agendou.

Srovnání stotisícových měst

Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec, Olomouc. Šest největších měst Česka podle počtu obyvatel. Jaké mají postavení v různých oblastech? Jak moc se odlišují, a co mají naopak společného?

**LADA
LEBDUŠKOVÁ**
oddělení informačních
služeb, KS pro hl. m.
Prahu

Nejstarším ze šestice českých stotisícových měst je Praha, o které existuje první písemná zmínka již z roku 965. Následně se objevily zmínky o Olomouci (rok 1078) a Brnu (rok 1091), o více než sto padesát let později pak i o Ostravě (rok 1267) a Plzni (rok 1295). Nejmladším městem je z tohoto pohledu Liberec, který byl poprvé zmíněn až v roce 1352. Celkem pět z těchto měst leží v rozsahu nadmořské výšky mezi 200–500 m n. m. Výjimkou je pouze Liberec, neboť součástí jeho území je i hora Ještěd s nadmořskou výškou 1 012 m n. m.

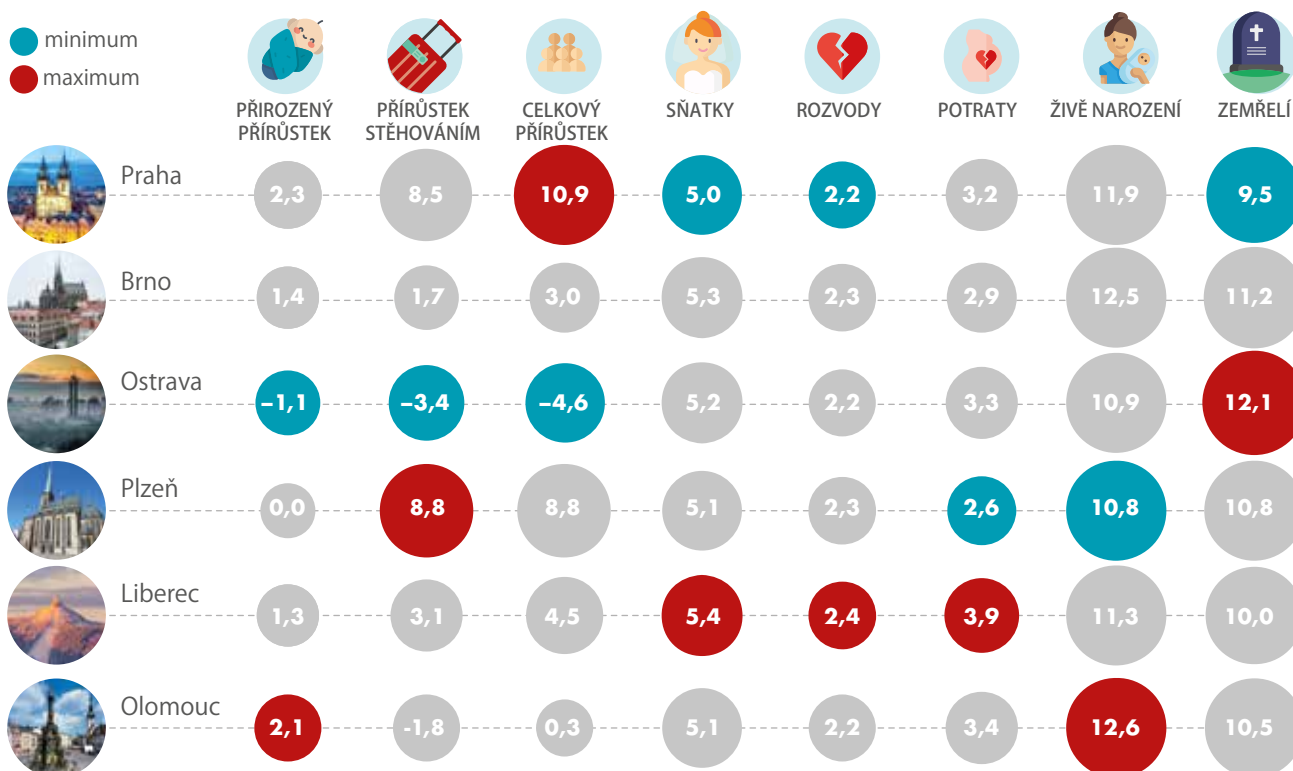
Z hlediska katastrální výměry je největším městem Praha se 49 621 ha. S méně než poloviční rozlohou si vystačí Brno a Ostrava. Výměru kolem 10 tis. ha mají Plzeň, Liberec a Olomouc. Zajímavým zjištěním pro někoho možná bude, že z katastrální plochy velkých měst tvoří poměrně značnou část zemědělská půda. V Olomouci je to dokonce přes 55 %, v případě Plzně, Prahy a Ostravy přibližně 40 % a nejmenší podíl zemědělské půdy mají ze sledované šestice Brno (33,3 %) a Liberec (34,7 %).

Hustota zalidnění, tedy počet obyvatel na km², koresponduje s podílem zastavěných ploch a strukturou zástavby v jednotlivých městech. Největší hustota zalidnění tak byla v roce 2018 zaznamenána v Praze (2 637 obyv./km²), o téměř 40 % nižší byla v Brně (1 654 obyv./km²). O polovinu nižší hustotu zalidnění oproti Praze měly Ostrava (1 350 obyv./km²) a Plzeň (1 253 obyv./km²). Nejřidčeji osídlená byla města Liberec (985 obyv./km²) a Olomouc (973 obyv./km²).

STAŘÍ PŘEVAŽUJÍ NAD MLADÝMI

Nejvíce obyvatel ze šestice sledovaných statutárních měst v roce 2018 mělo nepřekvapivě hlavní město Praha (1 308 632), které je zároveň i krajem (mezi kraji mu ale v počtu obyvatel dlouhodobě náleží až druhé místo za Středočeským krajem). Následovala města Brno (380 681), Ostrava (289 128), Plzeň (172 441), Liberec (104 445) a těsně i Olomouc (100 523). Podíl žen na celkové populaci byl ve všech městech prakticky stejný (51–53 %). Ani věková struktura se v jednotlivých městech významně nelišila, dokonce kopírovala celorepublikový trend.

DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ (hrubé míry na 1 000 obyvatel) STOTISÍCOVÝCH MĚST ČESKA V ROCE 2018

Zdroj: ČSÚ

V předproduktivním věku (0–14 let) žilo v uvedených městech v průměru 16 % obyvatel, podíl obyvatel v produktivním věku (15–64 let) byl 64 % a postproduktivní složku (věk 65+) tvořilo 20 % obyvatel. Z uvedeného je zřejmé, že nejstarší skupina převažuje nad nejmladší, což vede k vyšším nárokům na zdravotnické a sociální služby. Z hlediska průměrného věku žije nejmladší obyvatelstvo v Praze (41,9 roku) a v Liberci (42,0 roku), lehce nad republikovým průměrem (42,3 roku) se nachází Olomouc (42,5 roku). Nejstarší ze sledované šestice měst jsou lidé v Brně a Ostravě (42,8 roku) a v Plzni (43,1 roku).

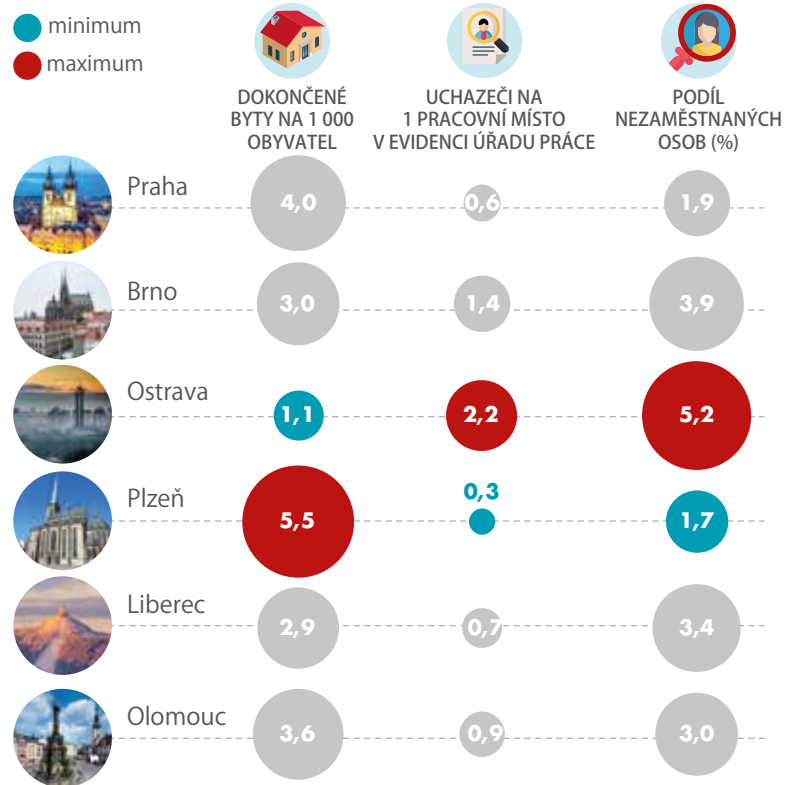
Hrubé míry sňatečnosti, rozvodovosti a potratovosti byly ve všech sledovaných městech téměř identické. Hrubá míra sňatečnosti se pohybovala v průměru okolo 5,2 sňatku na 1 000 obyvatel. Hrubá míra rozvodovosti byla v průměru 2,3 rozvodu na 1 000 obyvatel. Hrubá míra potratovosti se pak pohybovala od 2,6 potratu na 1 000 obyvatel v Plzni k 3,9 potratu na 1 000 obyvatel v Liberci. Větší rozdíly však lze vysledovat u porodnosti. Její nejnižší hrubá míra byla zaznamenána v Plzni s 10,8 živě narozenými na 1 000 obyvatel, naopak nejvyšší byla v Olomouci (12,6 ‰). Rozdíly mezi městy byly zaznamenány i u hrubé míry úmrtnosti. Nejnižší počet zemřelých na 1 000 obyvatel měla Praha (9,5 ‰), naopak nejvyšší Ostrava (12,1 ‰).

Významné rozdíly pak vykazovala hrubá míra přírůstku stěhováním. K úbytku obyvatelstva v důsledku stěhování došlo v Ostravě (–3,4 ‰) a v Olomouci (–1,8 ‰). Naproti tomu přírůstek byl zaznamenán v Brně (1,7 ‰), Liberci (3,1 ‰), Praze (8,5 ‰) a Plzni (8,8 ‰). Uvedené rozdíly se následně promítly i v hrubé míře celkového přírůstku, která je závislá právě na přírůstku stěhováním a na přirozeném přírůstku. Ostrava jako jediná zaznamenala celkový úbytek obyvatelstva na 1 000 obyvatel (–4,6 ‰). Zbylá pětice měst pak zaznamenala celkový populační přírůstek: Olomouc 0,3 ‰, Brno 3,0 ‰, Liberec 4,5 ‰, Plzeň 8,8 ‰ a Praha 10,9 ‰.

NEJVYŠŠÍ NEZAMĚSTNANOST BYLA V OSTRAVĚ

Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce koresponduje s celkovým počtem obyvatel ve městech. Nejvíce uchazečů o zaměstnání tak bylo v Praze (18 370), dále pak v Brně (11 211) a v Ostravě (11 210) a nakonec v Liberci (2 518), Plzni (2 187) a Olomouci (2 089). Podíváme-li se však na podíl nezaměstnaných osob, tedy podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 až 64 let evidovaných na úřadech práce vztažený k počtu obyvatel ve stejném věku, pořadí měst se nám zcela promění. Největší podíl nezaměstnaných má Ostrava (5,19 % na konci roku 2018), za ni se řadí Brno (3,90 %), dále pak Liberec (3,42 %) a Olomouc (3,00 %). Nejmenší podíly nezaměstnaných mají Plzeň (1,70 %) a Praha (1,93 %). Nejvíce volných pracovních míst nalezneme v Praze (30 140), výrazně méně pak v Brně (7 882), Plzni (6 525), Ostravě (5 016), Liberci (3 783) a Olomouci (2 376).

VYBRANÉ CHARAKTERISTIKY STOTISÍCOVÝCH MĚST V ROCE 2018

Zdroj: ČSÚ

NEJVÍC SE STAVÍ V PRAZE

V absolutních hodnotách bylo v roce 2018 dokončeno nejvíce bytů v Praze (5 290). Na druhém místě se nacházelo Brno s 1 158 byty a na třetím Plzeň s 947 byty. O několik stovek méně bytů pak bylo postaveno v Olomouci (363). Nejméně bytů bylo dokončeno v Ostravě (308) a v Liberci (307). Zatímco v Praze, Brně, Plzni a Olomouci převažuje bytová výstavba v bytových domech, v Ostravě a Liberci je větší podíl bytů postavených v rodinných domech. Lze se domnívat, že s tím koresponduje i ukazatel počtu dokončených bytů na km², který byl nejnižší právě v Ostravě (1,4 bytu/km²) a Liberci (2,9 bytu/km²), kde byl i větší podíl dokončených bytů v rodinných domech. Největší počet dokončených bytů na km² měla Praha (10,7), dále pak Plzeň (6,9), Brno (5,0) a Olomouc (3,5). Co se týče počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel, tak Ostrava, Liberec i Olomouc na tom byly téměř stejně jako v případě přepočtu na km². Největší rozdíl se projevuje v Praze, kde byly dokončeny pouze 4 byty na 1 000 obyvatel. Rozdíl je ale patrný rovněž v Brně, kde byly dokončeny 3 byty na 1 000 obyvatel, a v Plzni s 5,5 byty na 1 000 obyvatel.

Zajímavým ukazatelem je také obytná plocha na jeden dokončený byt. Ta byla v roce 2018 největší v Olomouci (72,1 m²) a v Ostravě (70,1 m²), kde bylo zároveň dokončeno nejméně bytů v přepočtu na počet obyvatel i na km². O něco menší byly byty dokončené v Liberci (64,4 m²) a v Praze (63,2 m²). Nejmenší byty byly dokončeny v Brně (52,0 m²) a v Plzni (49,5 m²), kde bylo zároveň dokončeno nejvíce bytů v přepočtu na 1 000 obyvatel.

2 637

obyvatel na km² žije v Praze.

Od krize ke krizi

EU si do roku 2020 stanovila společné cíle týkající se zaměstnanosti. Míra zaměstnanosti mezi zeměmi severní a jižní Evropy je rozdílná. Na severu dosahuje vyšších hodnot.

ILONA MENDLOVÁ

oddělení
pracovních sil,
migrace a rovných
příležitostí

V roce 2019, rok před tím, než státy v Evropě začaly zavádět mimořádná opatření proti šíření nákazy covid-19, činila míra zaměstnanosti osob ve věku 20 až 64 let 73,1 %. Po hospodářské a finanční krizi, která udeřila na podzim 2008, celková průměrná míra zaměstnanosti v zemích EU27 klesala a teprve od roku 2014 se opět začala zvyšovat. Loni však už nárůst v porovnání s předcházejícími čtyřmi roky nebyl tak strmý. Vyšší přírůstky zaměstnaných byly zaznamenány především ve skupině osob ve věku 55 až 64 let. Mezi státy s největším nárůstem podílu zaměstnaných na populaci v produktivním věku za posledních sedm let patří Maďarsko, Bulharsko, Malta a Portugalsko.

Jedním z cílů strategie Evropa 2020 (desetiletý plán pro růst a zaměstnanost) je dosažení celkové průměrné míry zaměstnanosti osob ve věku 20 až 64 let za státy EU v roce 2020 nejméně 75 %. K jeho naplnění však ještě nedošlo i přesto, že více než polovina členských států EU hranici 75 % překročila. Tento průměrný cíl za státy EU27 byl převeden i na národní úroveň členských států tak, aby dílčí hodnoty odpovídaly situaci a možnostem jednotlivých zemí. V roce 2019 dosáhlo stanovené úrovně zaměstnanosti 17 členských států. Nejvyšší míry zaměstnanosti vykázaly státy severní a střední Evropy – Švédsko (82,1 %), Německo (80,6 %), Česká republika (80,3 %), Estonsko (80,2 %) a Nizozemsko (80,1 %). Mezi sedmáctku úspěšných, kteří splnili své národní cíle, patřily také Litva, Lotyšsko, Malta, Slovinsko, Portugalsko, Kypr, Maďarsko, Irsko, Slovensko, Polsko, Rumunsko a Chorvatsko. Nejnižší zaměstnanost pak evidují v Řecku a v Itálii, kde pracují méně než dvě třetiny populace ve věku 20 až 64 let.

MÍRA ZAMĚSTNANOSTI ŽEN JE NIŽŠÍ NEŽ MUŽŮ

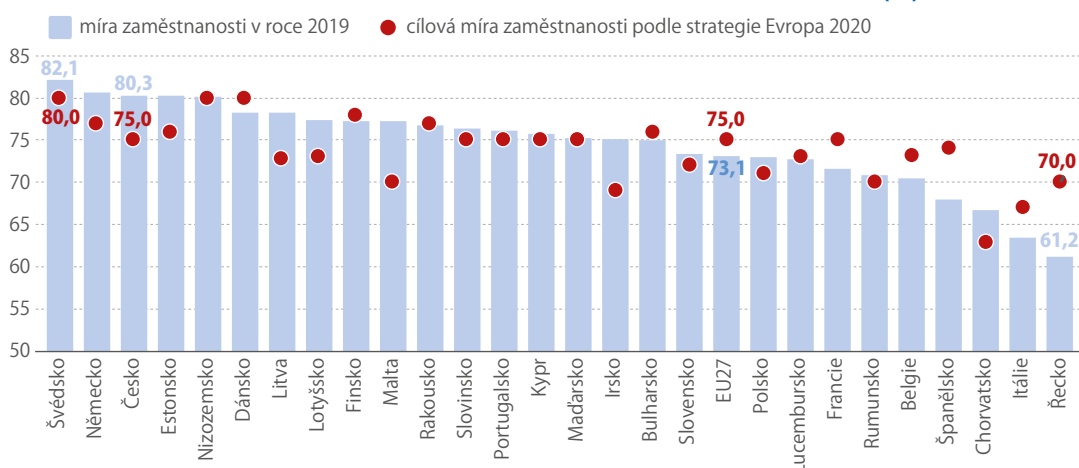
Přestože se ženy stávají kvalifikovanějšími ve smyslu dosaženého vzdělání, zůstává pracovní aktivita a zaměstnanost žen nižší než u mužů. Ekonomická krize po roce 2009 ale měla dopad především na muže. Rozdíl mezi mírou zaměstnanosti mužů a žen před krizí a v roce 2014 se snížil o téměř 5 procentních bodů a toto snížení se týkalo všech věkových skupin. Od roku 2014 se už genderová odlišnost v rámci zaměstnanosti příliš nevychyloje.

V loňském roce činil rozdíl mezi mírou zaměstnanosti mužů ve věku 20 až 64 let (79,0 %) a mírou zaměstnanosti žen v témže věku (67,3 %) za země EU27 v průměru 11,7 procentního bodu. V jednotlivých členských zemích se ale zaměstnanost z hlediska genderu značně liší. Nejtěsnější rozdíl mezi mírou zaměstnanosti mužů a žen mají v Litvě (pouhý 1,6 procentního bodu), následně pak ve Finsku, v Lotyšsku a ve Švédsku. Největší propast zaznamenávají v Řecku a na Maltě (20 procentních bodů).

VYSOKOŠKOLÁKŮ PŘIBÝVÁ

S ohledem na pokles počtu obyvatel v produktivním věku a rostoucí podíl starších lidí v populaci je důležitá vyšší zaměstnanost jak žen, tak mladých lidí. Jejich zaměstnatelnost se zvyšuje s vyšší úrovní vzdělání. Terciární vzdělání spolu s výzkumem a inovacemi poskytuje v době rychlého technologického pokroku základ pro hospodářský růst, umožňuje uspět v celosvětové konkurenci a uspokojit poptávku po stále rostoucích dovednostech na trhu práce. Jednou z úloh definovaných strategií Evropa 2020 pro oblast vzdělání je proto

MÍRA ZAMĚSTNANOSTI OSOB VE VĚKU 20 AŽ 64 LET V ČLENSKÝCH ZEMÍCH EU (%)

Zdroj: ČSÚ

docílit nejméně 40% podílu vysokoškolsky vzdělaných osob ve věku 30 až 34 let průměrně za všech 27 členských států EU. Tuto požadovanou hranici se podařilo překročit v roce 2019 dosažením hodnoty 40,3%. Podíl osob s vysokoškolským vzděláním roste od roku 2007, kdy se pohyboval těsně nad úrovní 29%. Výraznější růst byl sledován u žen, mezi nimiž se podíl vysokoškolaček zvýšil z 32% v roce 2007 na 45,6% v roce 2019, zatímco podíl mužů vysokoškolačů se ve stejném období zvýšil z 26% na 35,1%. To ukazuje, že muži stále nesplňují celkový cíl unijní strategie.

Zvýšení podílu osob ve věku 30 až 34 let s terciárním vzděláním za posledních 13 let zaznamenaly všechny členské státy EU27. Nejvyšším podílem těchto osob se mohou chlubit Kypr (58,8%) a Litva (57,8%). Za nimi následují Lucembursko, Irsko, Švédsko a Nizozemsko, v nichž terciární vzdělání úspěšně ukončila více než polovina populace v uvedeném věkovém rozmezí. Na druhé straně nejnižší podíl uvádějí v Rumunsku (25,8%) a v Itálii (27,6%), dále pak v Bulharsku a Chorvatsku, kde podíl vysokoškolačů nedosahuje ani třetiny z celkové populace ve věku 30 až 34 let.

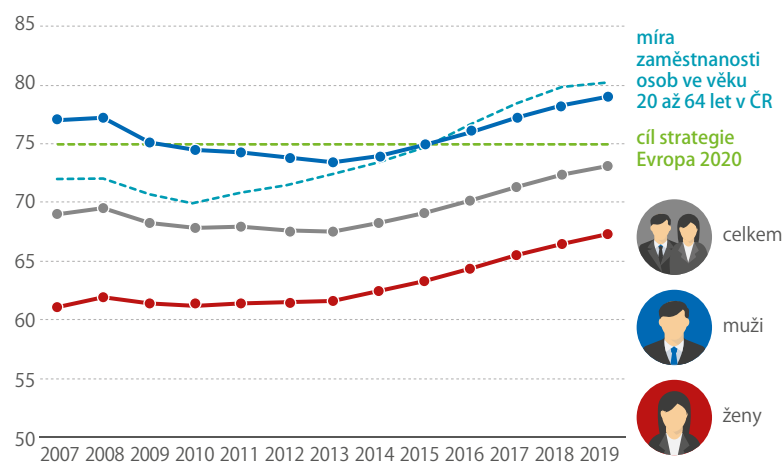
I v případě tohoto ukazatele byly stanoveny vnitrostátní cíle pro rok 2020 a osmnáct členských států je již splnilo či překročilo. Jsou to Kypr, Litva, Švédsko, Nizozemsko, Dánsko, Belgie, Finsko, Polsko, Estonsko, Lotyšsko, Slovinsko, Španělsko, Řecko, Rakousko, Slovensko, Malta, Česká republika a Itálie.

Podle strategie Evropa 2020 si EU stanovila rovněž cíl snížit podíl osob, které předčasně ukončují školní docházku, na méně než 10% z populace ve věku 18 až 24 let. Tento ukazatel se od roku 2007, kdy měl v průměru za země EU27 hodnotu 14,7%, skutečně neustále snižoval až na 10,2% v roce 2019. To ovšem k naplnění plánu stále nestačí. Mladých žen, z nichž školní docházku ukončilo předčasně 8,4%, se tento problém týká méně než mladých mužů, pro které byla zjištěna hodnota 11,9%.

MLADÍ JSOU NEJVÍCE OHROŽENÍ

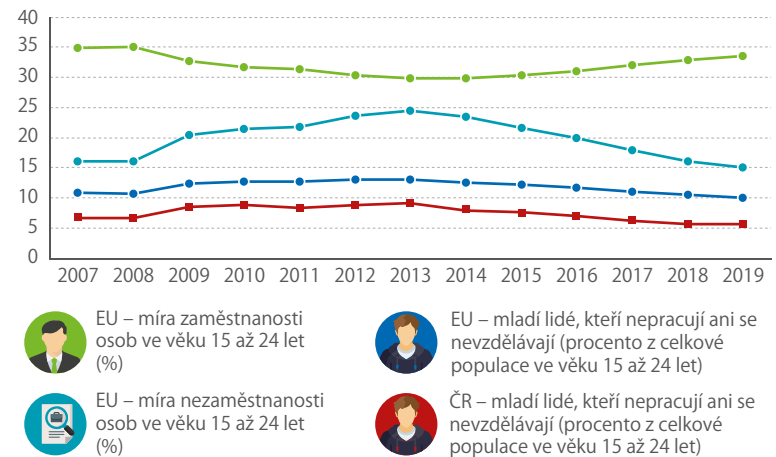
Mladí lidé mají obvykle nižší míru zaměstnanosti. Důvodem může být nejen celkově nižší míra

MÍRA ZAMĚSTNANOSTI OSOB VE VĚKU 20 AŽ 64 LET V EU

Zdroj: ČSÚ

EKONOMICKÁ AKTIVITA MLADÝCH LIDÍ VE VĚKU 15 AŽ 24 LET V EU

Zdroj: ČSÚ

ekonomické aktivity mladých lidí, ale také obecně nejisté postavení mladých na trhu práce. Zaměstnanost mladých lidí je citlivější na makroekonomické výkyvy než zaměstnanost osob ve věku 30 až 54 let.

Situaci mladých lidí na trhu práce rovněž ovlivnily důsledky krize, jež začala v roce 2008. Nezaměstnanost mladých dosáhla vrcholu v roce 2013, poté poklesla, ale i nadále zůstává vážným problémem. Míra nezaměstnanosti mladých ve věku 15–24 let je v evropských zemích nejčastěji dvojnásobně, ale i vícenásobně vyšší než nezaměstnanost osob v produktivním věku. V roce 2019 nemohlo najít práci v průměru 15% mladých Evropanů, kteří chtěli pracovat. A průměrný podíl těch, kteří nepracovali ani se nějakým způsobem odborně nevzdělávali, byl v EU27 na úrovni 10,1% z populace ve věku 15 až 24 let.

Uvedený vývoj se odráží i v ukazatelích zaměstnanosti mladých lidí ve věku 15 až 24 let. Po roce 2008, kdy míra zaměstnanosti v této věkové kategorii dosahovala za země EU průměrně 35,0%, se její hodnota do roku 2013 snižovala až na 29,8%. Od té doby zase roste, což je ovšem částečně ovlivněno také tím, že se v Evropě snižuje počet obyvatel v uvedené věkové skupině a její podstatná část se také ještě připravuje ve školách. V roce 2019 byla průměrná míra zaměstnanosti osob mezi 15 a 24 lety za země EU27 na úrovni 33,5%.

Mezi jednotlivými zeměmi EU se však objevují značné rozdíly. Pouze devět států vykázalo vyšší zaměstnanost mladých, než byl unijní průměr. Jedná se o Nizozemsko, Dánsko, Rakousko, Maltu, Německo, Finsko, Švédsko, Irsko a Estonsko. Zbýlých 18 států vykazovalo podprůměrné hodnoty. V Řecku a v Itálii je míra zaměstnanosti mladých dokonce pod 20%, což znamená, že práci má méně než pětina těchto osob. Ve srovnání s rokem 2008, kdy byla zaznamenána nejvyšší průměrná míra zaměstnanosti mladých lidí v EU, se k roku 2019 zvýšila zaměstnanost této skupiny v devíti státech (Maďarsko, Litva, Lucembursko, Polsko, Malta, Estonsko, Německo, Švédsko a Nizozemsko).

Hrubý domácí produkt v Česku i EU se prudce propadl

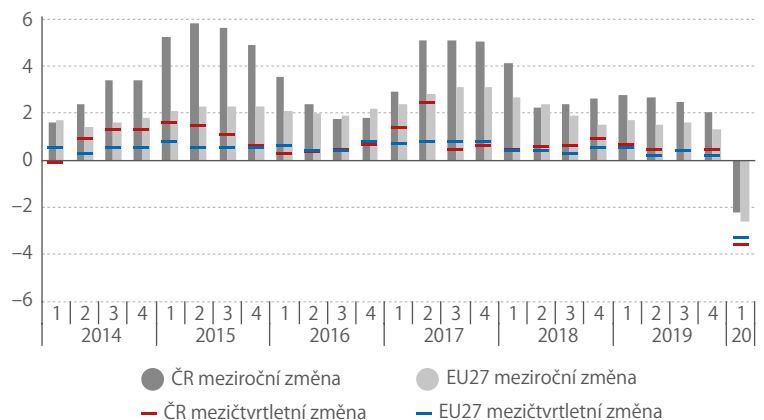
Podle předběžného odhadu se HDP v Česku v 1. letošním čtvrtletí oproti 4. čtvrtletí 2019 reálně snížil o 3,6%.

Propad byl srovnatelný s nejhlubším bodem předchozí krize v 1. čtvrtletí 2009, meziroční pokles dosáhl 2,2%. Po více než pěti letech se tak zastavil růst české ekonomiky.

Výrazně negativně působila bilance zahraničního obchodu. Vedle oslabení zahraniční poptávky totiž omezily výrobu i důležité exportní podniky. Nová situace rovněž znamenala propad investičních aktivit. Hospodářský růst nepodpořila ani spotřeba, i když vládní spotřeba v 1. kvartálu působila stimulačně.

Prvotní odhad na přelomu dubna a května ukázal také propad HDP v Evropské unii. Zde dosáhl pokles mezičtvrtletně 3,3% a meziročně 2,6%. Výrazný propad byl zaznamenán v zemích jižní Evropy. Další vydané údaje o HDP, průmyslové produkci nebo publikovaný pokles tržeb v maloobchodě prokázaly, že negativní vývoj je společný většině zemí EU.

REÁLNÝ RŮST HDP V ČR A EU
(očistěno o sezónní a kalendářní vlivy, %)

Zdroj: ČSÚ

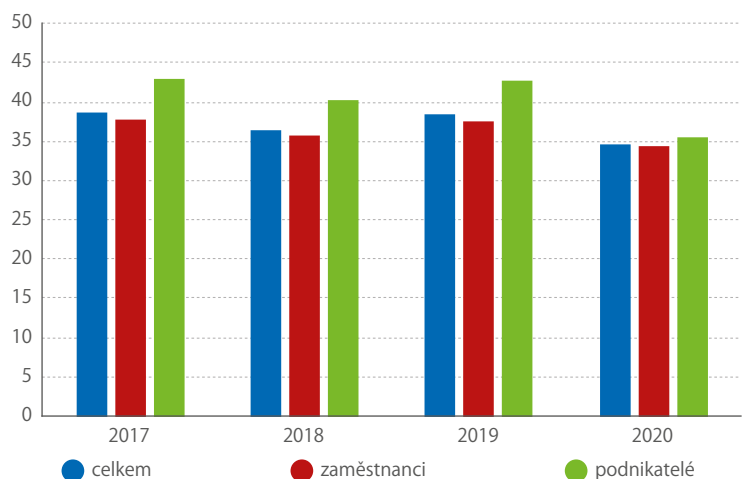
Nezaměstnanost se v březnu nezvyšovala

Snížil se ale počet odpracovaných hodin.

Přestože polovina měsíce byla výrazně zasažena opatřeními souvisejícími s koronavirovou nákazou, na míře nezaměstnanosti v Česku se to nijak výrazně neprojevilo. I v ostatních evropských zemích byla situace podobná. Důvodem je, mimo jiné, obecně nižší flexibilita trhu práce v Evropě. To je patrné zejména ve srovnání s velmi pružným pracovním trhem ve Spojených státech amerických, kde se nezaměstnanost zvýšila z únorových 3,5% na 4,4% v březnu a dále k dvouciferným číslům v dubnu.

Dopad na trh práce ale opatření měla, i když nebyl na první pohled patrný. Uzavření mnoha provozů způsobilo výrazný meziroční pokles průměrného týdenního počtu odpracovaných hodin. Zatímco v březnu 2019 průměrný pracovník za týden odpracoval 38,5 hodiny, letos to bylo 34,5 hodiny. Došlo tedy ke snížení o více než 10%. Propad byl mnohem silnější u podnikatelů, kteří loni v březnu průměrně odpracovali 42,6 hodiny týdně a letos jen 35,5 hodiny (-16,7%).

SKUTEČNĚ ODPRACOVANÉ HODINY ZA TÝDEN V HLAVNÍM ZAMĚSTNÁNÍ V BŘEZNU

Zdroj: ČSÚ

TÉMA

22

Hospodaření vládních
institucí skončilo
v přebytku

26

Nevedeme si špatně

28

Domácnosti se
zadlužují zejména
kvůli bydlení

HOSPODAŘENÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Hospodaření vládních institucí skončilo v přebytku

Vládní instituce v ČR hospodařily od roku 2016 s přebytkem, který dosáhl maxima v roce 2017, kdy činil 76,7 mld. Kč. Relativní míra zadlužení klesala a na konci roku 2019 dosáhla 30,8 % HDP.

PETR MUSIL
ředitel odboru
vládních a finančních
účtů

Všechny členské země EU dvakrát ročně posílají data o hospodaření vládních institucí Eurostatu, který provádí audit. Výsledkem je buď notifikace (potvrzení) údajů, nebo výhrada Eurostatu. V případě výhrady nejsou data v souladu se závaznou metodikou a nejsou tedy mezinárodně srovnatelná. Údaje se posílají vždy za předcházející čtyři roky a mezi nejsledovanější ukazatele patří tzv. maastrichtská kritéria, tedy saldo hospodaření a dluh vyjádřený jako podíl na hrubém domácím produktu. Kromě výše uvedených indikátorů nabízí vládní finanční statistika celou řadu dalších ukazatelů umožňujících podrobně analyzovat chování tohoto sektoru.

SALDO HOSPODAŘENÍ A DLUH

Saldo hospodaření je definováno jako rozdíl celkových příjmů a výdajů. Jestliže v daném roce skončí hospodaření v deficitu, vzniká potřeba externího financování, což intuitivně vede k nárůstu zadlužení. Může však nastat situace, kdy saldo hospodaření je v deficitu a zároveň dojde k poklesu dluhu, nebo při přebytkovém hospodaření roste dluh. Faktorů ovlivňujících změnu dluhu je celá řada. Kromě salda hospodaření v daném roce jde o skupinu různorodých vlivů zahrnutých ve skupině SFA (stock-flow adjustment), do níž patří zejména čisté pořízení finančních aktiv. Deficitní hospodaření lze mimo nárůstu dluhu krýt např. prodejem finančních aktiv (například akcií či snížením hotovosti). Nárůst dluhu za přebytkového hospodaření může být způsoben emitováním cenných papírů „do zásoby“ (například

z důvodu výhodných tržních podmínek), kdy získané prostředky zůstávají v aktivech.

Vztah mezi změnou dluhu a saldem hospodaření v České republice od roku 2010 ilustruje přiložený graf. Ačkoliv saldo hospodaření skončilo v roce 2014 v deficitu 90,5 mld. Kč, dluh klesl o 21,3 mld. Kč, jelikož vládní instituce snížily zůstatky na účtech o více než 100 mld. Kč.

Dluh vládních institucí u nás rostl do roku 2013, kdy dosáhl maxima ve výši 1,8 bil. Kč. Od roku 2014 nominální výše dluhu setrvale klesá k 1,7 bil. Kč na konci roku 2019. Relativní zadlužení vyjádřené jako podíl na hrubém domácím produktu dosáhlo nejvyšší hodnoty rovněž v roce 2013 (téměř 45 %) a do roku 2019 se snížilo o více než 14 procentních bodů na 30,8 % HDP. Rychlejší pokles relativní míry zadlužení oproti nominální hodnotě dluhu byl způsoben rostoucím HDP, který se mezi lety 2013 a 2019 zvýšil o 37,9 %.

NEJVĚTŠÍM PŘÍJMEM JSOU SOCIÁLNÍ PŘÍSPĚVKY

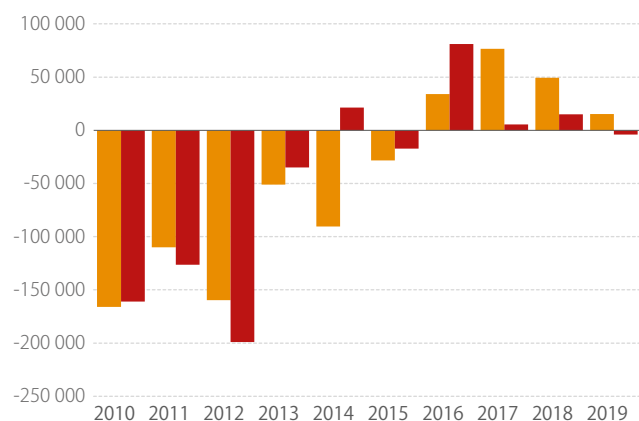
Nejvýznamnějšími složkami příjmů jsou u nás sociální příspěvky a také vybrané daně, které se člení na několik druhů. Menší význam mají naopak tržby, což vyplývá z charakteru činnosti vládních institucí. Vybrané sociální příspěvky v roce 2019 dosáhly výše 895,1 mld. Kč a tvořily 37,6 % celkových příjmů vládních institucí v České republice. Následují daně z výroby a dovozu (například DPH či spotřební daně) s podílem téměř 30 % a běžné daně (například daň z příjmu) s podílem 20,3 %. Nejméně významnou složkou příjmů jsou vlastnické důchody, zejména inkasované úroky a dividendy, které tvoří ani 2 % z celkové částky.

Meziročně rostly příjmy průměrně o 4,8 %. Největší dynamiku vykazovaly běžné daně (6,7 %), což souvisí s fází ekonomického cyklu a rychlým růstem mezd a zisků. Naopak vlastnické důchody klesaly v průměru meziročně o 1,7 %. Z grafu je zřejmý rovněž jednorázový nárůst transferů v roce 2015, který byl způsoben realizací projektů spolufinancovaných Evropskou unií.

VÝDAJE ROSTLY POMALEJI NEŽ PŘÍJMY

Rovněž na straně výdajů souvisí nejvýznamnější složka se sociální politikou. Vládní instituce vydaly v roce 2019 na sociální dávky 883,4 mld. Kč, což představovalo 37,3 % všech výdajů. Téměř čtvrtinu výdajů představovaly náhrady zaměstnancům a podíl mezispotřeby dosáhl 14,3 %. Meziročně rostly výdaje

VÝVOJ SALDA HOSPODAŘENÍ A ZMĚNY DLHU VLÁDNÍCH INSTITUCÍ V ČR (mil. Kč)

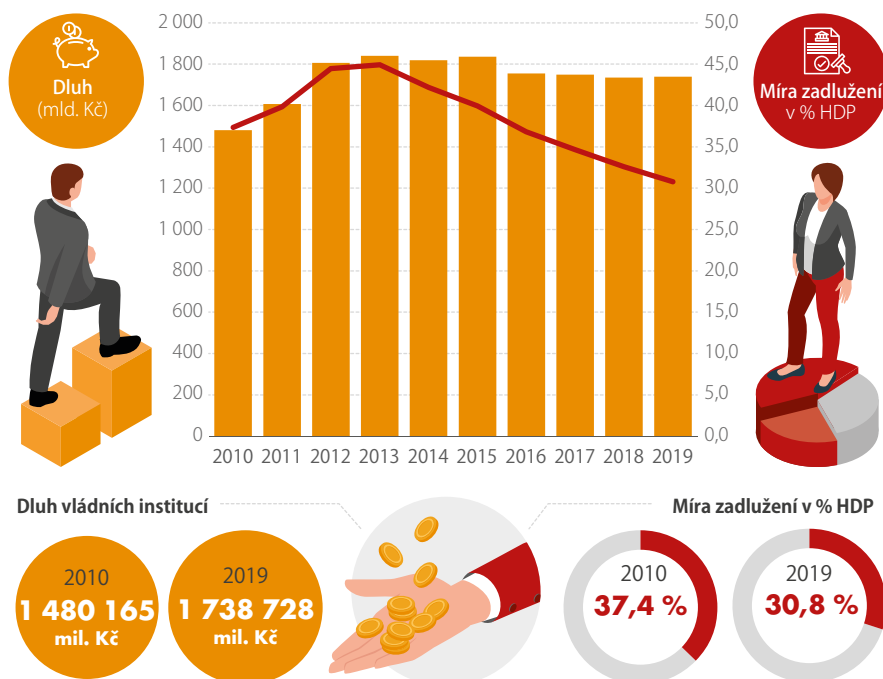

Zdroj: ČSÚ

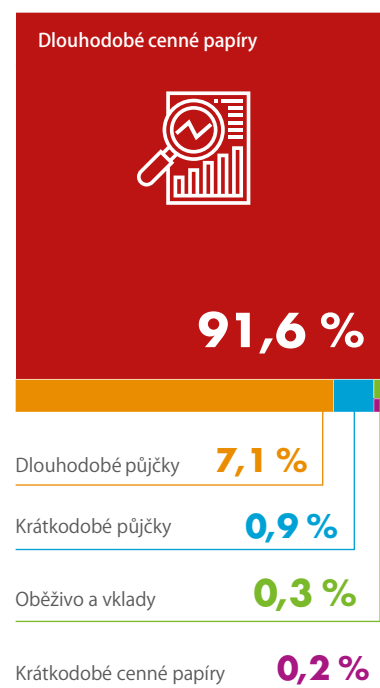

DLUH VLÁDNÍCH INSTITUCÍ V ČR

Dluh vládních institucí a míra zadlužení

Struktura dluhu (2019)

SALDO HOSPODAŘENÍ A DLUH VLÁDNÍCH INSTITUCÍ V ČR

	Jednotka	Rok			
		2016	2017	2018	2019
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí	mil. Kč	34 136	76 718	49 259	15 374
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	mil. Kč	1 755 142	1 749 701	1 734 626	1 738 728
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí	% HDP	0,72	1,52	0,93	0,27
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	% HDP	36,81	34,67	32,58	30,76

Zdroj: ČSÚ

vládních institucí v průměru o 3,6 %, což bylo pomalejší tempo než v případě příjmů. Docházelo tedy ke zlepšování salda hospodaření. Nejdynamičtěji rostly dotace (v průměru o 7 % ročně), naopak důchody z vlastnictví klesly průměrně každý rok o 2,7 %. Zaplacené důchody z vlastnictví jsou tvořeny zejména úrokovými náklady, které se snížily z 52 mld. Kč v roce 2010 na 40,9 mld. Kč v roce 2019. Jednorázové zvýšení transferů v roce 2012 bylo způsobeno církevními restitucemi. Realizace projektů EU se odrazila v nárůstu hrubé tvorby kapitálu v roce 2015.

Kromě členění podle typu je možné výdaje vládních institucí členit také podle účelu, na který jsou vynakládány. K účelovému členění se používá mezinárodní klasifikace COFOG, pro niž jsou však potřeba detailní data. Ta za rok 2019 ještě nejsou k dispozici, a proto můžeme sledovat údaje pouze do roku 2018. V něm vydaly naše vládní instituce největší částky na sociální věci, zdraví, ekonomické záležitosti a vzdělávání. Nejmenší peněz naopak směřovalo do bydlení, ochrany životního prostředí a obrany.

Vládní finanční statistika sleduje rovněž držitele dluhu, kteří poskytli půjčky či drží cenné papíry emitované vládními institucemi. Přibližně 60 % dluhu českých vládních institucí drží rezidenti a z nich zejména tuzemské finanční instituce. Ostatní rezidenti drží pouze 1,9 %, z čehož většina je ve vlastnictví podniků. Domácnostem patří méně než 10 mld. Kč ve formě spořicíh dluhopisů. Zbytek dluhu drží nerezidenti, přičemž převládají držitelé ze zemí EU (29,0 % celkového dluhu) nad subjekty z třetích zemí (10,5 % celkového dluhu).

Z hlediska instrumentů jsou dominantním nástrojem dlouhodobé cenné papíry s podílem 91,6 %, následují přijaté dlouhodobé půjčky (7,1 %). Dlouhodobé instrumenty tak tvoří přes 98 % celkového dluhu. Podíl ostatních složek je zanedbatelný.

VLÁDNÍ, NEBO VEŘEJNÝ?

Ve veřejném prostoru občas dochází k zaměňování pojmů vládní a veřejný, avšak ve statistice jsou oba přesně definovány. Mezi vládní instituce patří subjekty,

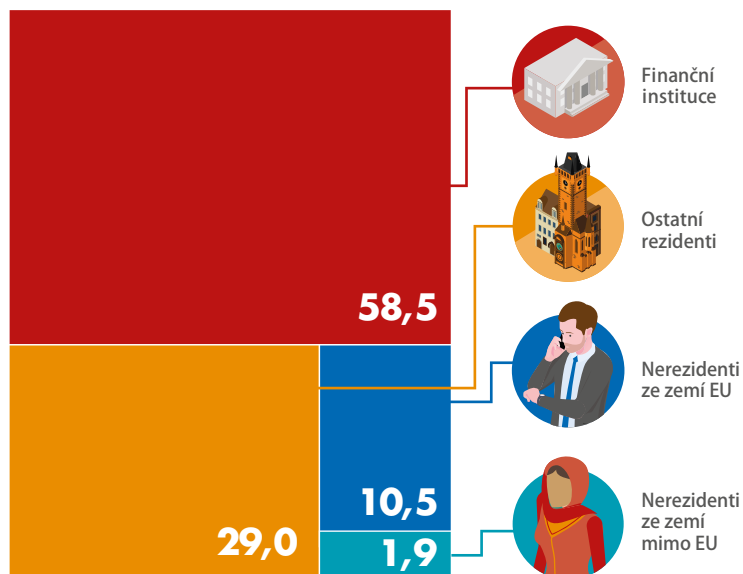
kteří poskytují netržní služby nebo řídí rozdělování finančních toků. Přesné vymezení sektoru vládních institucí je zakotveno v mezinárodních standardech.

Sektor veřejných institucí zahrnuje spolu s vládními institucemi také subjekty, které jsou v jejich vlastnictví. Jsou to jak nefinanční podniky (například veřejní dopravci, ČEZ, Česká pošta), tak i finanční instituce (například Česká národní banka). Cílem je komplexněji popsat celý veřejný sektor. ČSÚ jako jeden z několika statistických úřadů publikuje satelitní účet veřejného sektoru. Dluh veřejného sektoru v Česku na konci roku 2016 dosáhl 4 bil. Kč, což představovalo 85 % HDP. Veřejný dluh je tak více než dvakrát vyšší než dluh sektoru vládních institucí. Zatímco příspěvek veřejných nefinančních podniků je nízký (méně než 200 mld. Kč), veřejné finanční instituce zvýšily dluh o téměř 2 bil. Kč. Z nich přibližně 500 mld. Kč tvoří oběživo a 1,5 bil. Kč vklady.

ROZDÍLY V METODIKÁCH

Kromě mezinárodně srovnatelných statistik sestavených na základě mezinárodních standardů jsou na národní úrovni publikovány další údaje o hospodaření vládních institucí. Nejčastěji citovanými jsou data o pokladním plnění státního rozpočtu, které měsíčně zveřejňuje Ministerstvo financí. Pokladní plnění státního rozpočtu se metodicky odlišuje od vládní finanční statistiky v řadě aspektů, mezi něž patří užší vymezení jednotek (pouze vybrané ústřední vládní instituce napojené na státní rozpočet), účetní principy a další. Zatímco ve vládní finanční statistice je uplatňován akruální princip (příjem nebo výdaj je zachycen v okamžiku výroby či spotřeby), státní

DRŽITELÉ DLUHU VLÁDNÍCH INSTITUCÍ V ČR V ROCE 2018 (%)

Zdroj: ČSÚ

rozpočet popisuje hotovostní toky (přírůstek či úbytek peněz). Důsledkem je odlišné zachycení dotací a finančních mechanismů EU. Ve vládní finanční statistice jsou zachyceny v okamžiku realizace projektů, zatímco dopad na státní rozpočet nastává v době jejich proplacení. I vývoj v čase je proto odlišný, neboť mezi realizací a proplacením projektu může uplynout i několik let. Lepší saldo hospodaření oproti pokladnímu plnění státního rozpočtu v posledních letech je rovněž způsobeno přebytkovým hospodařením obcí, krajů i zdravotních pojišťoven.

VÝDAJE VLÁDNÍCH INSTITUCÍ V ČR V ROCE 2018 PODLE ÚČELU (mil. Kč)

Zdroj: ČSÚ

Otevřená data

Strojově čitelné, úplné,
ve velkém detailu, volně k dispozici
pro zpracování a další šíření

volební výsledky

---

výsledky
Sčítání 2011

---

aktuální
ekonomické údaje

---

klasifikace, číselníky,
ukazatele

Nevedeme si špatně

Česká republika je čtvrtou nejméně zadluženou zemí EU. Vládní instituce v roce 2019 hospodařily s přebytkem, míra zadluženosti klesala a daňové zatížení je relativně nízké.

JAROSLAV KAHOUN
vedoucí oddělení
vládních účtů

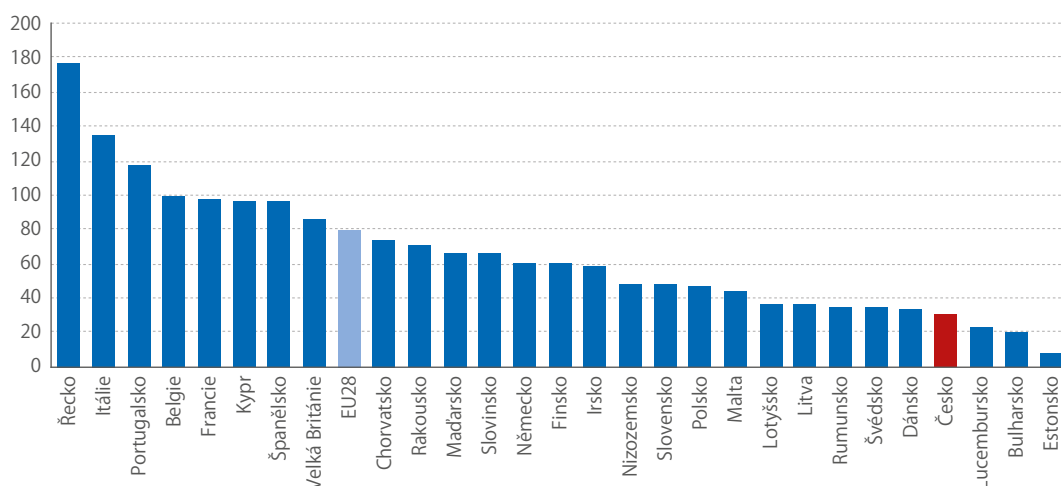
V posledních letech se poměr dluhu sektoru vládních institucí k hrubému domácímu produktu v České republice pohyboval na čtvrté nejnížší úrovni v Evropské unii. S necelými 31 % míry zadluženosti v roce 2019 se Česko nacházelo hned za Estonskem (8%), Bulharskem (20%) a Lucemburskem (22%). Úroveň zadluženosti sektoru vládních institucí u nás tak byla jen mírně nad polovinou tzv. maastrichtského kritéria, které stanoví, že konsolidovaný dluh členských států by neměl přesáhnout 60 % hrubého domácího produktu. Zhruba polovina členských států EU přitom tuto hranici přesahuje. Např. míra zadlužení vládních institucí Řecka, Itálie, Portugalska, Belgie, Francie, Kypru a Španělska se pohybuje buď v blízkosti 100 % HDP, nebo i výrazně výš (Řecko 177%,

Itálie 135%, Portugalsko 118%). Naopak státy střední a východní Evropy, které přistoupily ke společenství v roce 2004 či později, mají míru zadluženosti většinou o dost nižší.

V ČESKU SE MÍRA ZADLUŽENOSTI SNIŽOVALA

Také z hlediska vývoje míry zadluženosti v posledních letech patří Česká republika k relativně úspěšným zemím. Od roku 2013, kdy podíl dluhu vládních institucí k HDP dosáhl svého dosavadního maxima 45 % HDP, se tento ukazatel postupně snižoval až na 31 % HDP v roce 2019. Ještě níže se však míra zadluženosti vládních institucí pohybovala před globální ekonomickou recesí. V roce 2008 jsme např. zaznamenali podíl dluhu v úrovni 28 % HDP. Z toho je

DLUH SEKTORU VLÁDNÍCH INSTITUCÍ V ZEMÍCH EU, 2019 (% HDP)

Zdroj: Eurostat

zřejmá závislost vývoje dluhu sektoru vládních institucí na fázi ekonomického cyklu, která hraje zásadní roli ve všech státech. V době hospodářské recese čelí vládní instituce poklesu daňových příjmů i vybraného pojistného v souvislosti s poklesem zaměstnanosti a nižší ekonomickou aktivitou. Současně naopak rostou vládní výdaje v důsledku vyšší nezaměstnanosti a vládních stimulů ekonomiky.

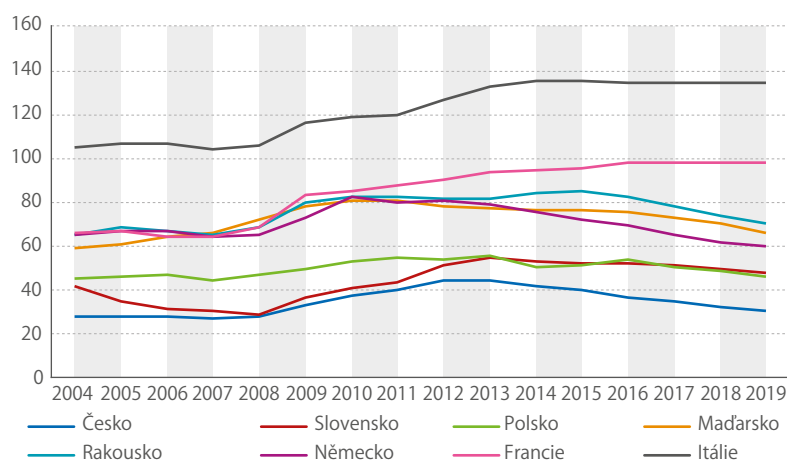
Naproti tomu v době ekonomického růstu, zvyšování zaměstnanosti, mezd a zisků podniků příjmy vládních institucí rostou a potřeba dluhového financování klesá, což se projevilo ve většině zemí EU zejména v posledních pěti letech. K poměrně velkému snížení relativní míry zadluženosti po roce 2015 došlo např. v Německu, Rakousku a Maďarsku, o něco méně klesl sledovaný ukazatel na Slovensku a v Polsku. Ve všech uvedených zemích, stejně jako v Česku, byl pokles zadluženosti doprovázen příznivým ekonomickým vývojem.

Státům s méně příznivým vývojem HDP se ale v posledních letech snížení míry zadluženosti vládních institucí dosáhnout nedařilo, případně v nich došlo k poklesu pouze zanedbatelnému. Stagnaci relativní výše zadluženosti vládních institucí tak zaznamenali zejména v Itálii, Řecku, Španělsku a Francii.

VĚTŠINA STÁTŮ EU VYKÁZALA LONI PŘEBYTEK

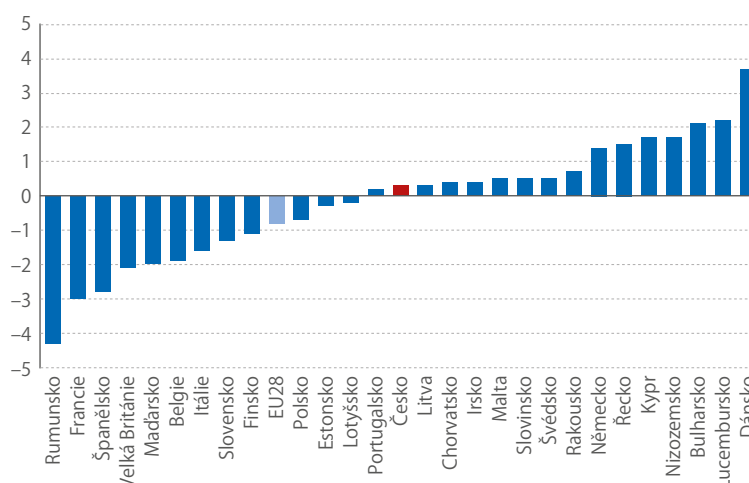
Celkem 16 z 28 členských států EU vykázalo za loňský rok přebytek hospodaření sektoru vládních institucí. Česká republika se s přebytkem 0,3 % HDP řadila v tomto směru k průměru a mezi členskými zeměmi zaujala patnácté místo. Nejvyšších přebytků v poměru k HDP dosáhly Dánsko (3,7%), Lucembursko (2,2%) a Bulharsko (2,1%). Naproti tomu největší schodky hospodaření vykázaly Rumunsko (-4,3%), Francie (-3,0%) a Španělsko (-2,8%). S výjimkou Rumunska tak všechny členské státy v roce 2019 splnily podmínku tzv. maastrichtského kritéria přípustné úrovně deficitu hospodaření sektoru vládních institucí, který nesmí být větší než tři procenta HDP.

VÝVOJ ZADLUŽENOSTI SEKTORU VLÁDNÍCH INSTITUCÍ VYBRANÝCH ZEMÍ EU, 2004–2019 (% HDP)

Zdroj: Eurostat

SALDO HOSPODAŘENÍ SEKTORU VLÁDNÍCH INSTITUCÍ V ZEMÍCH EU, 2019 (% HDP)

Zdroj: Eurostat

DAŇOVÉ ZATÍŽENÍ JE V ČR V RÁMCI EU PODPRŮMĚRNÉ

Z hlediska daňového zatížení vyjádřeného jako poměr daňových příjmů a vybraných sociálních příspěvků k HDP patří Česká republika k podprůměrným zemím. V roce 2018 činil tento poměr 36,2%, zatímco průměr EU byl 40,3%. Nejvyššího daňového zatížení dosahují Francie (48,4%), Belgie (47,2%), Dánsko (45,3%) a Švédsko (44,4%). Naopak zeměmi s nejnižším daňovým zatížením jsou Irsko (23,0%), Rumunsko (27,1%), Bulharsko (29,9%) a Litva (30,5%).

Z hlediska struktury daňových příjmů ve srovnání s průměrem EU vykazuje Česko v poměru k HDP vyšší podíl vybraných sociálních příspěvků (pojistného), a sice 15,6% oproti 13,3% v EU. Vyšší jsou u nás rovněž příjmy z daně z přidané hodnoty (7,7% oproti 7,1% v EU). Naproti tomu výrazně méně než průměr EU u nás tvoří příjmy z důchodových daní (8,0% oproti 13,2% v EU) a z ostatních daní z výroby (0,7% oproti 2,3% v EU).

STRUKTURA VÝDAJŮ V EVROPSKÉM KONTEXTU

Z pohledu zaměření výdajů vládních institucí se v České republice oproti průměru EU v poměru k HDP více vydává např. v oblasti dopravy (3,5% oproti 2,0% v EU), zdraví (7,6% oproti 7,1% v EU) a na veřejný pořádek a bezpečnost (1,9% oproti 1,7% v EU). Naopak méně vydávají české vládní instituce na sociální ochranu (12,0% oproti 18,6% v EU), v níž se nejvíce promítá nižší podíl výdajů v kategorii stáří (7,4% oproti 10,1% v EU) a nezaměstnanosti (0,1% oproti 1,2% v EU). Relativně méně vydávají české vládní instituce také na transakce v oblasti vládního dluhu (0,8% oproti 1,9% v EU) a na obranu (0,9% oproti 1,3% v EU). Výdaje v oblasti ochrany životního prostředí a v oblasti vzdělávání odpovídají v ČR v relativním vyjádření přibližně průměru EU.

Domácnosti se zadlužují zejména kvůli bydlení

Celkové zadlužení domácností dlouhodobě roste. Hlavním účelem pořízení úvěru je bydlení, které ve skladbě dluhu zcela převažuje.

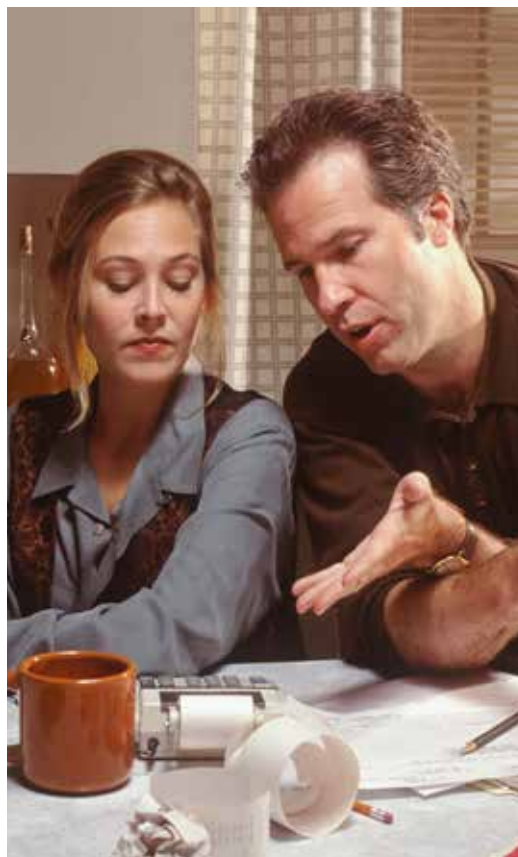

KAROLÍNA ZÁBAJNÍKOVÁ
analytička ČSÚ

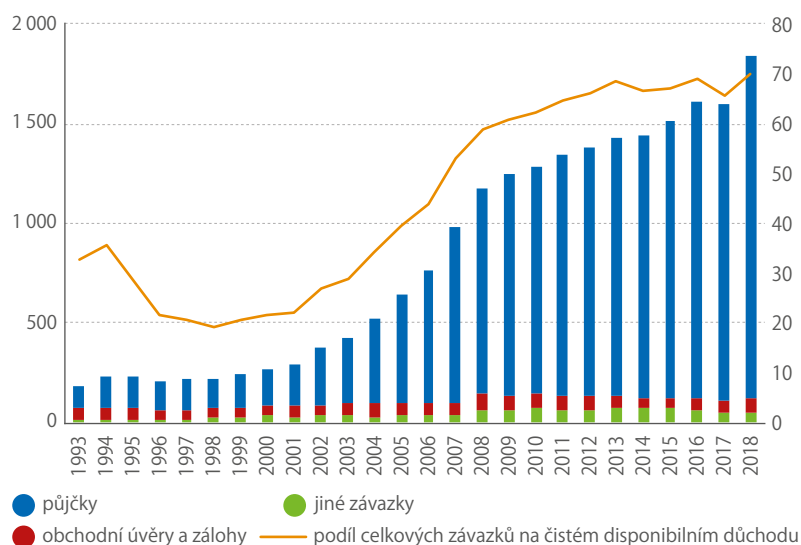
Ke konci roku 2018 činily celkové finanční závazky sektoru domácností v Česku 1 837,1 mld. Kč. Hlavní závazek ve finanční rozvaze domácností v současnosti představují půjčky. Jejich objem podle údajů národních účtů ke konci roku 2018 dosahoval 1 717,6 mld. Kč a dynamiku celkových finančních závazků v posledních 25 letech z naprosté většiny ovlivnily právě ony. Zbytek závazků domácností tvoří obchodní úvěry, zálohy a jiné závazky.

NÁRŮST V NOVÉM MILÉNIU

Vývoj objemu půjček domácnostem úzce souvisí s rozvojem bankovního trhu v 90. letech. Možnosti úvěrového financování pro domácnosti tehdy brzdily vysoké úrokové sazby i nízká nabídka produktů pro drobné zájemce o úvěry. Podíl půjček na finančních závazcích domácností tak v roce 1993 činil 62,9 % a pod 70 % se držel až do roku 2002. Už v roce 2000 však začalo prudké navyšování a do konce roku 2018 dosáhl podíl půjček na finančních závazcích domácností 93,5 %. Tato hodnota je téměř totožná s průměrem EU, který byl v roce 2018 na úrovni 93,6 %. Přes 90 % dosahoval podíl ve většině zemí EU, nejmenší hodnoty byly zaznamenány v Litvě (78,5 %), Bulharsku (81,9 %) a Francii (84,3 %), naopak v Lucembursku (99,7 %), Německu (99,0 %) a Rakousku (98,8 %) se podíl blíží 100 %. Mezi zeměmi s podprůměrným

ZÁVAZKY SEKTORU DOMÁCNOSTÍ (mld. Kč) A JEJICH PODÍL NA ČISTÉM DISPONIBILNÍM DŮCHODU (% , pravá osa)

Zdroj: ČSÚ, národní účty

podílem půjček na závazcích domácností mírně převažují ty, které do EU vstoupily po roce 2000.

Objem půjček domácnostem tedy začal okolo roku 2000 prudce narůstat. V letech 1999 až 2008 byly meziroční procentuální přírůstky vždy dvouciferné. K mimořádnému navýšení došlo v roce 2002 (38,9 %), to však lze spojit mimo jiné s povodněmi, které vyžadovaly rozsáhlou obnovu. Pětileté období 2004–2008, během něhož zažívala česká ekonomika silný růst a s ním související výrazné navyšování příjmů domácností, přineslo další prudký rozvoj úvěrového financování (v uvedeném období dosáhly jednotlivé roční přírůstky 32,5 %, 26,8 %, 23,9 %, 32,9 % a 16,6 %).

Celkem se objem půjček ve finančních závazcích domácností v letech 1999 až 2008 zešestinásobil (ze 147,3 mld. Kč ke konci roku 1998 na 1 032,4 mld. Kč na konci roku 2008). Po roce 2008 růst objemu půjček ztlačil zpomalil. Ekonomická krize totiž výrazně utlumila zvyšování příjmů domácností i jejich ochotu se zadlužovat. Ani poslední roky ekonomické

konjunktury nevedly k tak prudkému navyšování objemu půjček jako v období po roce 2000, i když se dynamika opět zvýšila. To je ale vzhledem k celkovému objemu půjček logické – ačkoli jsou relativní přírůstky mírnější, absolutní nárůsty v posledních letech jsou srovnatelné s předkrizovým obdobím.

DOMÁCNOSTI DLUŽÍ DVĚ TŘETINY ROČNÍHO PŘÍJMU

Samotná výše objemu závazků domácností nedává jasný obraz o tom, jak velkou zátěží pro české domácnosti jsou. To může přiblížit např. porovnání objemu závazků s finančními aktivy, jimiž jsou v případě domácností zejména oběživo a vklady, menší část aktiv tvoří účasti a podíly v investičních fondech.

Vůči finančním aktivům domácností byl objem závazků ke konci roku 2018 přibližně třetinový (30,4%), přičemž se na této úrovni držel už od roku 2007. Ve srovnání s průměrem EU byl podíl finančních závazků a aktiv v ČR v roce 2018 mírně vyšší (průměr EU činil 29,8%), v předchozích letech si ale byla obě čísla velmi blízká. Většina zemí EU (celkem 15) se z pohledu podílu závazků na aktivech pohybovala v rozmezí 25 až 35%. Nejméně to bylo v Maďarsku (16,5%), více než poloviční podíl zaznamenali ve Finsku (57,2%) a na Kypru (51,0%). Jednu z nejvyšších hodnot mělo také Slovensko (47,6%).

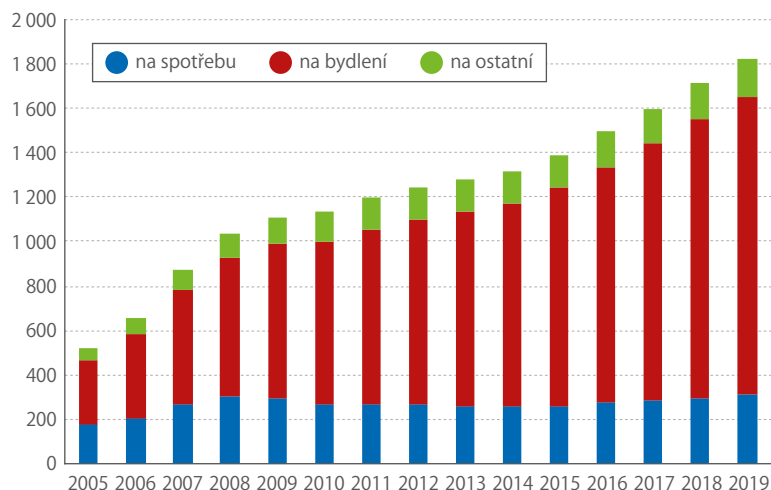
Podíl závazků českých domácností na jejich čistém disponibilním důchodu (veškeré příjmy očištěné o výdaje na tvorbu hrubého kapitálu) ke konci roku 2018 dosahoval 70,2%. Úroveň tohoto ukazatele už se mezi jednotlivými zeměmi EU značně liší. Zatímco v Rumunsku je podíl závazků na disponibilním příjmu méně než třetinový (30,1%), závazky domácností v Dánsku a Nizozemsku překračují celkové disponibilní příjmy více než dvojnásobně (287,2% v Dánsku a 238,2% v Nizozemsku). Podle dostupných údajů přesahovaly v roce 2018 závazky domácností jejich čistý disponibilní příjem celkem ve dvanácti unijních zemích.

Ačkoli se tato čísla zdají na první pohled děsivá, podíl finančních závazků a pohledávek ukazuje, že finanční rozvaha domácností v těchto zemích je stále poměrně zdravá. Jasná dělicí čára v tomto ohledu stojí mezi postkomunistickými zeměmi a „starými“ členy. Nižší úroveň příjmů, méně rozvinutý kapitálový trh a konzervativnější přístup domácností k investičním nástrojům vede také k nižšímu objemu aktiv i pasiv ve finanční rozvaze.

ZLEPŠILA SE I SCHOPNOST SPLÁCET

Z dostupných údajů vyplývá, že nárůst půjček byl dán zejména těmi s dlouhodobou splatností (více než 1 rok). Bližší informace o struktuře úvěrů poskytnutých domácnostem přináší údaje České národní banky. V časových řadách je dostupný i rok 2019. Metodicky se údaje ČNB od národních účtů sice liší, řádově ale celková zadluženost nebo objem úvěrů poskytnutých domácnostem souhlasí s údaji zachycenými v národním účetnictví.

CELKOVÉ ZADLUŽENÍ DOMÁCNOSTÍ (mld. Kč)

Zdroj: ČNB

1,8 bil. Kč
činila celková
zadluženost
českých
domácností v roce
2019.

Podle údajů ČNB dosahoval objem úvěrů poskytnutých domácnostem na konci loňského roku 1 745,0 mld. Kč a představoval 50,6% z celkového objemu poskytnutých úvěrů. Hranici 50% tento podíl překročil loni poprvé. Údaje o složení úvěrů jsou dostupné v časové řadě od roku 1993 a dokládají obtíže, kterým domácnosti čelily, pokud měly o úvěrové financování zájem. V 90. letech přijímaly domácnosti jen málo přes 10% z celkového objemu poskytnutých půjček. Zejména v první polovině 90. let více než polovinu z nich tvořily úvěry pro živnosti, které jsou do sektoru domácností rovněž zařazeny. Půjčky na soukromou spotřebu tak byly velmi málo dostupné.

Celková zadluženost domácností ke konci roku 2019 podle údajů ČNB činila 1 815,9 mld. Kč. Údaje o zadluženosti jsou dostupné od roku 2005. Je zde tedy částečně zachycen prudký nárůst zadluženosti před krizí v roce 2009. Údaje rovněž poskytují náhled na důvody zadlužení. Ke konci roku 2019 tvořily většinu zadlužení domácností úvěry související s bydlením. Bylo to 73,4% z celkového zadlužení a podíl rostl po celou dobu, kdy byla časová řada dostupná. V roce 2005 představovaly úvěry na bydlení 54,1% z celkového zadlužení. Řada ale začíná uprostřed období, kdy právě úvěry na bydlení rekordně přibývalo (v letech 2006 i 2007 došlo meziročně k třetinovému nárůstu). Následující recese tempo značně zbrzdila. Nové zrychlení, které trvalo až do loňska, přinesl rok 2015. Loni přírůstek zadlužení na bydlení zpomalil na 6,6%. Ani v předchozích letech se ale tempo zdaleka nepřibližovalo tomu před rokem 2009.

Poslední léta spojená s příznivým ekonomickým vývojem značně zlepšila i schopnost domácností úvěry splácet. Podíl nevykonných úvěrů poskytnutých domácnostem ke konci roku 2019 klesl na 1,66%, nejméně v celé dostupné časové řadě (od roku 2002). Schopnost splácet úvěry na bydlení je u domácností podstatně vyšší než v případě úvěrů na spotřebu. Zatímco nevykonných úvěrů na bydlení bylo na konci roku 2019 1,17%, těch spotřebních bylo 3,99%.

Využívání obnovitelných zdrojů energie roste

Evropské země usilují o zvýšení podílu spotřeby energie z obnovitelných zdrojů. Ne každé se to však daří stejně.

ZBYNĚK ŠTECH

vedoucí oddělení statistiky energetiky

Obnovitelné zdroje energie jsou svou podstatou unikátní, nevyčerpatelné a čisté zdroje, jimiž se čím dál více nahrazují stará konvenční a znečišťující paliva. Mezi obnovitelné zdroje patří biopaliva, sluneční energie, větrná energie, vodní energie a také obnovitelná část odpadů. Využívání obnovitelných zdrojů energie má mnoho výhod, a proto nabývá stále většího významu. Je díky němu možné snižovat emise skleníkových plynů, dosahovat větší diverzifikace používaných paliv, zvyšovat energetickou bezpečnost a také snižovat závislost na tradičních fosilních palivech. Podmínky a předpoklady pro využití jednotlivých druhů obnovitelné energie se však v různých zemích dosti výrazně liší.

POHODÁŘI, PREMIANTI I NEPLNIČI

Evropská unie si pro rok 2020 stanovila cíl dosáhnout podílu obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie vyrobené ze všech dosud využívaných paliv a energií na úrovni 20 %. Protože souhrnný cíl není možné jednoduše přenést na všechny členské státy, byly pro jednotlivé země stanoveny individuální vnitrostátní cíle.

PODÍL OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE Z CELKOVÉ SPOTŘEBY PALIV A ENERGIÍ (%)

Země	2018	2020 cíl	Země	2018	2020 cíl
EU27 od 2020	18,9	20,0	Litva	24,4	23,0
EU28	18,0	20,0	Lucembursko	9,1	11,0
Belgie	9,4	13,0	Maďarsko	12,5	13,0
Bulharsko	20,5	16,0	Malta	8,0	10,0
Česko	15,1	13,0	Nizozemsko	7,4	14,0
Dánsko	35,7	30,0	Rakousko	33,4	34,0
Německo	16,5	18,0	Polsko	11,3	15,0
Estonsko	30,0	25,0	Portugalsko	30,3	31,0
Irsko	11,1	16,0	Rumunsko	23,9	24,0
Řecko	18,0	18,0	Slovinsko	21,1	25,0
Španělsko	17,5	20,0	Slovensko	11,9	14,0
Francie	16,6	23,0	Finsko	41,2	38,0
Chorvatsko	28,0	20,0	Švédsko	54,6	49,0
Itálie	17,8	17,0	Velká Británie	11,0	15,0
Kypr	13,9	13,0	Island	72,2	64,0
Lotyšsko	40,3	40,0	Norsko	72,8	67,5

Zdroj: Eurostat, Summary results shares 2018

Česká republika by měla v roce 2020 dosáhnout 13% podílu spotřeby energie z obnovitelných zdrojů. Tento cíl je již splněn. V roce 2018 tvořily obnovitelné zdroje u nás 15,1% z celkové spotřeby paliv a energií. Nejnižší cíl do roku 2020 si stanovila Malta, která by chtěla zajistit 10% spotřeby energie z obnovitelných zdrojů. V roce 2018 zde z obnovitelných zdrojů pocházelo 8% spotřebované energie. Lucembursko plánuje do roku 2020 podíl obnovitelných zdrojů v úrovni 11%, přičemž v roce 2018 se mu podařilo dosáhnout 9,1%. Stejný cíl jako Česká republika, tedy 13%, mají Belgie a Maďarsko. Belgie však do roku 2018 zajistila pouze 9,4% a Maďarsko 12,5%, a do plánované úrovně jim tedy ještě kus cesty chyběl.

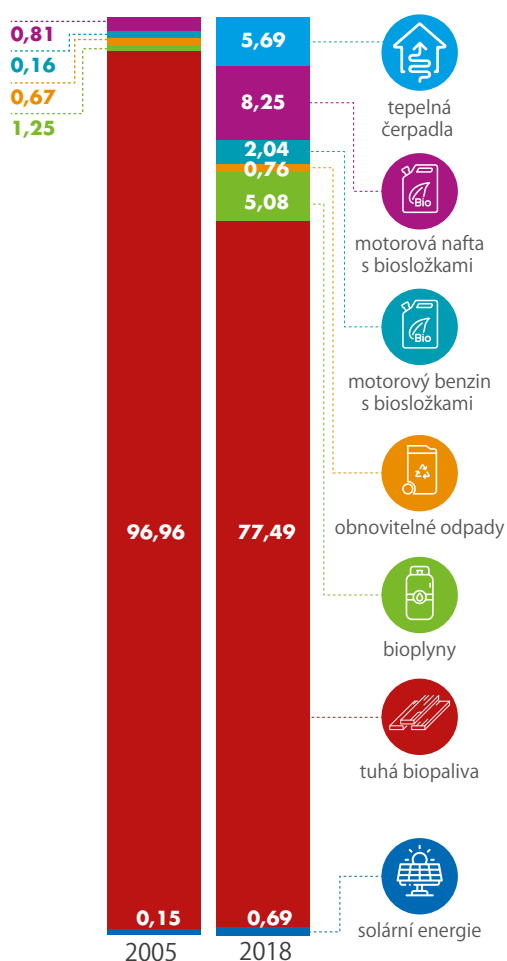
Na opačné straně pomyslné stupnice se nachází skupina států, které si oproti ostatním stanovily výrazně vyšší cílové hodnoty. Nejambicióznější jsou v tomto směru Švédsko, Finsko, Lotyšsko, Rakousko a také Portugalsko. Prim mezi nimi hraje Švédsko s cílem pro rok 2020 na úrovni 49% podílu spotřeby z obnovitelných zdrojů. Plánovanou metu v této zemi však už výrazně překročili. V roce 2018 dosáhli podíl 54,6%. Druhou příčku obsadilo Finsko, které si pro rok 2020 stanovilo cíl 38%. I jemu se záměr podařilo překonat, když už v roce 2018 vykazovalo 41,2% spotřeby energií z obnovitelných zdrojů. Následuje Lotyšsko s cílem 40% pro rok 2020 a skutečností 40,3% v roce 2018.

Pokud budeme sledovat i státy, které nejsou členy EU, pak si nejvyšší cíl v podílu spotřeby energie z obnovitelných zdrojů stanovilo Norsko. To do roku 2020 chtělo dosáhnout 67,5 %, přičemž už v roce 2018 zde podíl obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie činil 72,8 %.

Z našich sousedních států má nejvyšší cíl Rakousko. To by chtělo do roku 2020 z obnovitelných zdrojů zajistit 34 % z celkové spotřebované energie. Vzhledem k tomu, že v roce 2018 dosáhlo podílu 33,4 %, vypadá to, že se splněním plánované hodnoty nebudou v této zemi problémy. Následuje Německo s cílem 18 % pro rok 2020, které v roce 2018 dosáhlo 16,5 %. Polsko by do roku 2020 z obnovitelných zdrojů rádo spotřebovávalo 15 % z celkové spotřebované energie. V roce 2018 však vykazovalo pouze 11,3 % a cesta k vytčené hodnotě se jeví jako dosti obtížná. Poslední ze sousedních států – Slovensko – si stanovilo nepatrně vyšší cíl než Česká republika. Jeho záměrem je mít v roce 2020 podíl spotřeby z obnovitelných zdrojů na úrovni 14 %, do roku 2018 se mu ale podařilo dosáhnout jenom 11,9 %.

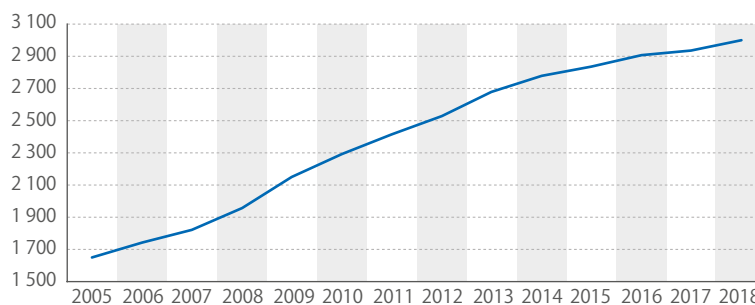
Z hlediska plnění stanovených cílů jsou na tom nejhůře Francie a Nizozemsko. Francie si do roku 2020 vytyčila 23 % podíl spotřeby energie

SPOTŘEBA ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE V ČR V ROCE 2005 A 2018 (%)

Zdroj: Eurostat, Energetická bilance 2020

VÝVOJ KONEČNÉ SPOTŘEBY OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE V ČR V LETECH 2005–2018 (ktoe)

Pozn.: *) ktoe = tisíc tun ropného ekvivalentu, což odpovídá množství energie uvolněné spalováním jednoho tisíce tun ropy

Zdroj: Eurostat, Energetická bilance 2020

z obnovitelných zdrojů, jenže v roce 2018 tam obnovitelné zdroje tvořily 16,6 %. Nizozemsko s cílem 14 % mělo v roce 2018 reálný podíl energie z obnovitelných zdrojů 7,4 %.

Za celou Evropskou unii bylo v roce 2018 dosaženo 18 % spotřeby z obnovitelných zdrojů energie. Je tedy vidět, že souhrnný údaj o situaci v jednotlivých zemích mnoho nevyovídá. Zatímco řada států již své stanovené cíle splnila, nebo jsou na nadějně cestě jich dosáhnout, mnohé státy budou muset své záměry přehodnotit.

20%
spotřebované energie v EU má být letos vyrobeno z obnovitelných zdrojů.

NOVÉ ZDROJE ROZŠÍŘUJÍ MOŽNOSTI

V roce 2005 byl v České republice podíl spotřeby obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě paliv a energií 7,1 %. Do roku 2010 vzrostl na 10,5 % a v roce 2018 dosáhl již hodnoty 15,1 %. Spolu se zvyšujícím se procentuálním podílem roste i absolutní spotřeba energie z obnovitelných zdrojů. V roce 2005 bylo spotřebováno 1 653 ktoe*, v roce 2010 to bylo 2 294 ktoe a v roce 2018 již 2 999 ktoe.

Mění se i struktura spotřebovávaných obnovitelných zdrojů energie. V roce 1990 tvořily téměř 100 % tuhé obnovitelné zdroje, jako jsou např. palivové dřevě, dřevěné brikety, dřevěné pelety nebo celulózové výluhy. V roce 2005 klesl podíl tuhých obnovitelných zdrojů energie na 97 % a na významu začínaly nabývat energie z bioplynu, sluneční energie, obnovitelné odpady, motorová nafta s biosložkami a také teplo z tepelných čerpadel. V roce 2018 zajišťovaly tuhé obnovitelné zdroje již jen 77,5 % celkové spotřeby z obnovitelných zdrojů energie. Přes 5 % energie se vyrobilo z bioplynu, téměř 1 % tvořila sluneční energie, skoro 6 % bylo teplo z tepelných čerpadel a více než 8 % obnovitelné energie pocházelo z motorové nafty s biosložkami.

Tradiční tuhé obnovitelné zdroje energie hrají stále významnou úlohu. Během sledovaného období se však postupně prosazují i nové druhy a technologie. Portfolio obnovitelných zdrojů energie se tak rozšiřuje, a tím se zvyšují i možnosti jejich dalšího uplatnění.

Růst cen energií i pokles výroby v parních elektrárnách

Loňský rok přinesl další útlum těžby uhlí i na něj navázané výroby elektřiny. V domácnostech dosáhla spotřeba elektřiny rekordu, u plynu ale pokračoval mírný pokles.

**JIŘÍ
KAMENICKÝ**
analytik ČSÚ

Odvětví energetiky je jedním z klíčových a strategických oborů národního hospodářství. Náš článek se zaměřuje na jednu z jeho nejdůležitějších součástí v Česku – odvětvovou sekci D (dle klasifikace NACE). Ta zahrnuje výrobu a rozvod elektřiny, plynu, tepla, ale také klimatizovaného vzduchu, chladicí vody či produkci ledu.

RŮST PRODUKCE SE ZASTAVIL, TRŽBY AKCELEROVÁLY

Růst celkové reálné produkce v odvětví energetiky se v roce 2019 po třech předešlých letech zastavil a skončil na hodnotě $-0,4\%$. Mezičtvrtletní porovnání naznačují, že k horšímu výsledku přispěl vývoj v první polovině loňského roku.

Svížně rostoucí ceny energií se loni promítly do nominálních tržeb v celém odvětví – tržby vzrostly o bezmála 9% , což znamenalo jedenáctileté maximum a zároveň výraznou akceleraci proti tempu z roku 2018, kdy došlo k růstu tržeb o $0,5\%$. Domácnosti si loni za plyn připlatily o $3,3\%$ více, za elektřinu dokonce o $10,7\%$. Vývoj spotřebitelských cen energií souvisel s navyšováním cen emisních povolenek, projevil se i růst cen uhlí u průmyslových výrobců.

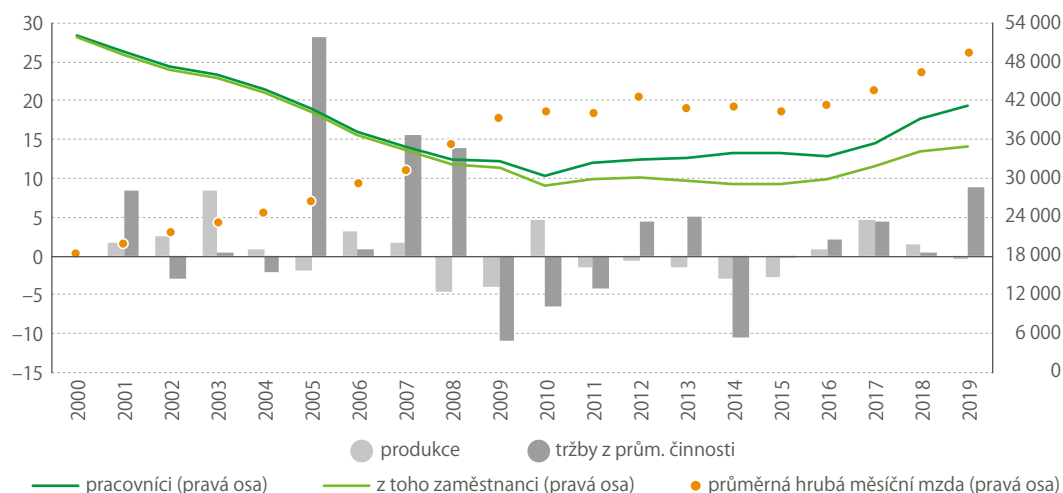
Podnikové statistiky uváděly, že v energetice loni pracovalo 41 tisíc fyzických osob, z toho 85% na zaměstnaneckých pozicích. Celková zaměstnanost zde v posledních třech letech čile rostla, dynamičtěji

přibývalo podnikatelů. Ti se často zabývají obchodem a poradenstvím v oblasti energií. Z pohledu zaměstnanosti představuje energetika po roce 2016 nejrychleji rostoucí průmyslový obor. Průměrná mzda zaměstnance v energetice loni vyšplhala na 49,3 tis. Kč, a byť v posledních letech rostla relativně podprůměrnými tempy, mezi všemi průmyslovými obory patřila stále ke špičce.

ZNAČNÝ POKLES VÝROBY V PARNÍCH ELEKTRÁRNÁCH

V klíčovém segmentu energetiky – výrobě elektřiny – došlo loni k poklesu. Celková hrubá výroba elektřiny činila 87,0 TWh, meziročně o $1,2\%$ méně. Předloňská výroba přitom patřila společně s rokem 2008 k nejvyšším v novodobé historii. Výroba v parních elektrárnách se v roce 2019 snížila o $8,2\%$, nejvíce za posledních jedenáct let. Vzhledem k tomu, že tyto elektrárny využívají z více než 90% uhlí, je zřejmé, že loňský propad úzce souvisel s dlouhodobým útlumem těžebního průmyslu (tuzemská produkce v těžbě uhlí loni klesla o 8%). Projevil se i vliv mírného snížení instalovaného výkonu parních elektráren (o $1,1\%$), primárně vlivem odstavení zdrojů v Ústeckém, Středočeském a Moravskoslezském kraji. I tak ale tento typ elektráren zajistil stále téměř polovinu tuzemské výroby elektřiny. S 35% následovaly loni jaderné elektrárny,

PRODUKCE, TRŽBY Z PRŮMYSLOVÉ ČINNOSTI (meziroční změna v %), ZAMĚSTNANOST (ve fyzických osobách) A PRŮMĚRNÁ MZDA ZAMĚSTNANCE (v Kč) V ODVĚTVĚ ENERGETIKY^{*)} V ČR

Pozn.: *) Zahrnuje odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu.

Zdroj: ČSÚ (podnikové statistiky)

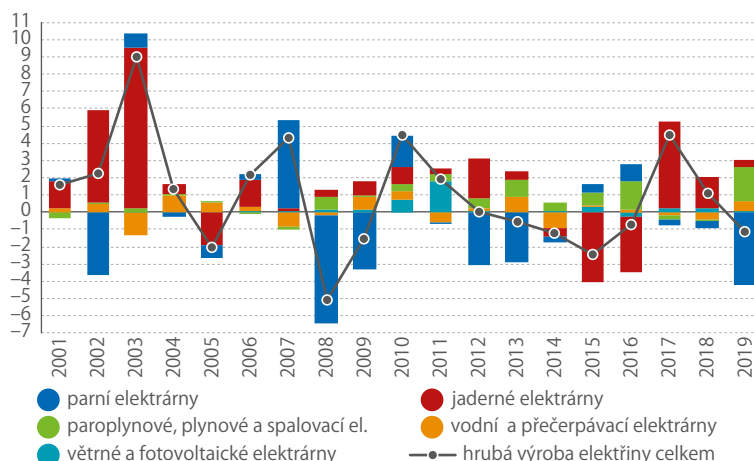

jejichž výroba meziročně posílila jen mírně o 1,1%. To v paroplynových elektrárnách, které jako palivo využívají zejména zemní plyn, narostla o polovinu. O pětinu více energie dodaly i vodní a přečerpávací elektrárny, neboť loňský rok nebyl srážkově tak extrémně nepříznivý jako rok 2018. Klimatické vlivy působily pozitivně také na produkci větrných elektráren, jež vyrobily o 15% elektřiny více než v předchozím roce. Projevilo se rovněž navýšení výrobních kapacit větrníků. V případě solárních elektráren po boomu na konci předchozí dekády výrobní kapacity i produkce delší dobu stagnují. Energie z těchto zařízení vytvářela loni jen 2,6% celkové produkce elektřiny.

REKORDNÍ SPOTŘEBA ELEKTRINY V DOMÁCNOSTECH

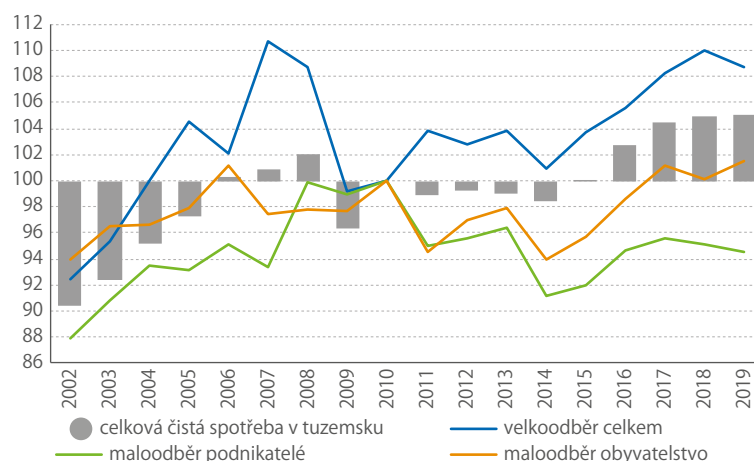
Celková hrubá spotřeba elektřiny v ČR v letech 2018 i 2019 jen stagnovala, což při poklesu výroby znamenalo mírné snížení dlouhodobě přebytkového salda dovozu a vývozu (na 13,1 TWh). To představuje skoro třetinu produkce tuzemských parních elektráren a 15,1% celkové hrubé výroby elektřiny (v letech 2011–2014 to bylo přes 19%). Tuzemskou spotřebu loni nejvíce ovlivnili velkoobdobatelé, u nichž došlo k meziročnímu poklesu o 1,1% (v letech 2015–2018 se růst pohyboval mezi 1,7 až 2,7%). Útlum byl patrnější ve 4. čtvrtletí 2019 (-2,8%), což souviselo i se slábnutím tempa výkonu ekonomiky, zejména průmyslu. Maloobdobatelé z řad podnikatelů zaznamenali za celý rok jen velmi mírný pokles (shodně jako v roce 2018). Spotřeba elektřiny v domácnostech vzrostla za loňský rok jen o 1,4%, neboť byla částečně tlumena vyšší teplotou ovzduší, zejména v hlavní topné sezóně, přesto však dosáhla rekordní hodnoty 15,3 TWh (v roce 2017 to bylo 15,2 TWh, v roce 2018 pak 15,1 TWh). Na celkové spotřebě koncových zákazníků se tak domácnosti podílely více než čtvrtinou.

ZDROJE VÝROBY ELEKTRICKÉ ENERGIE V ČR (příspěvek k meziroční změně v procentních bodech a celková hrubá výroba elektřiny, meziroční změna v %)

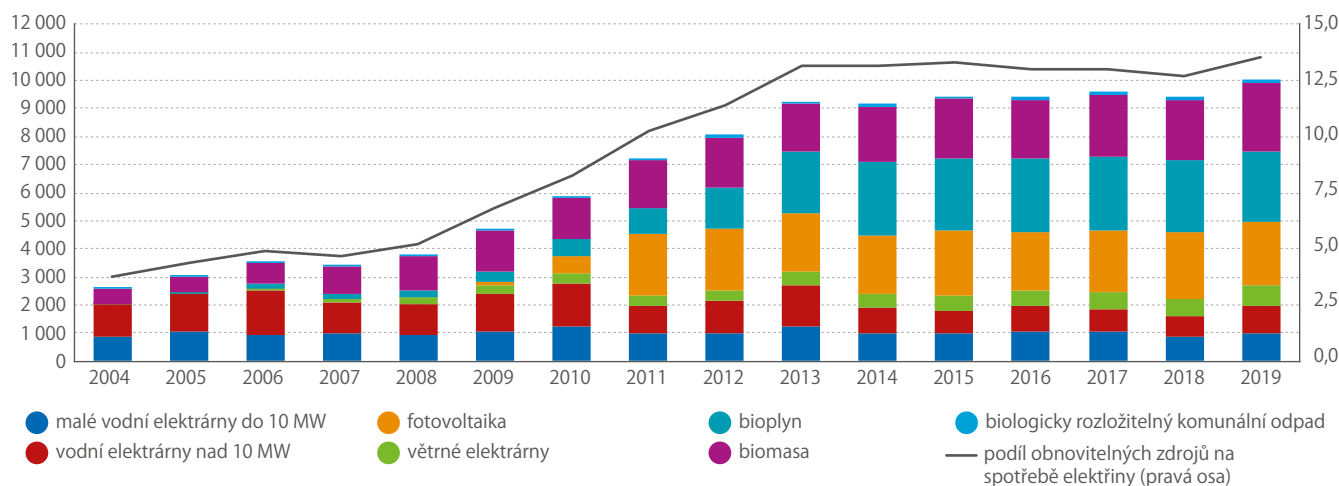
Zdroj: Energetický regulační úřad

SPOTŘEBA ELEKTRINY V ČR PODLE KONCOVÉHO ZÁKAZNÍKA (GWh, úroveň roku 2010 = 100)

Zdroj: Energetický regulační úřad

VÝROBA ELEKTRICKÉ ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ (GWh) A JEJICH PODÍL NA HRUBÉ TUZEMSKÉ SPOTŘEBĚ ELEKTRINY (%)

Údaje za rok 2019 jsou předběžné.

Zdroj: Energetický regulační úřad

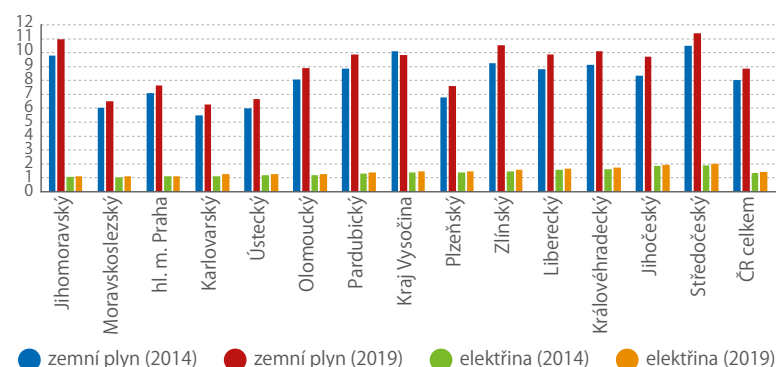
ROLE OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ MÍRNĚ ROSTE

Podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů (OZE) na celkové tuzemské spotřebě elektřiny loni vzrostl o 0,8 p. b. na 13,5%. Stalo se tak po šestiletém období stagnace. K loňskému zvýšení přispělo hlavně „oživení“ vodních zdrojů i vyšší využití biomasy. Spolu s fotovoltaikou mírně klesla i produkce z bioplynu, která však zůstává se čtvrtinovým podílem hlavním zdrojem výroby elektřiny z OZE. Při malém zastoupení či úplné absenci tradičních forem výroby elektřiny se v některých regionech staly OZE rozhodujícím zdrojem. V Praze, Libereckém a Olomouckém kraji tvořily v roce 2018 více než 70% celkové výroby elektřiny. Nadpoloviční váhu měly i v Plzeňském, Královéhradeckém a Jihomoravském kraji.

SPOTŘEBA PLYNU V DOMÁCNOSTECH KLESÁ

Spotřeba zemního plynu v ČR dosáhla 91,4 TWh a meziročně vzrostla o 4,7%. Vzhledem k výrazné sezónnosti (téměř tři čtvrtiny celoroční spotřeby připadají na topnou sezónu) i závislosti na klimatických podmínkách je vhodnější přepočítat celkovou spotřebu na podmínky dlouhodobého teplotního normálu za pomoci teplotních gradientů. Přepočtená spotřeba byla loni vyšší o 4,8% a vyjma roku 2018 v posledním pětiletí rostla. Loňský růst byl tažen silnější spotřebou velkoodběratelů (+7,7%) i maloodběratelů (+6,4%). Nároky středních odběratelů stagnovaly a u domácností spotřeba i vlivem teplých zim již druhým rokem klesla (-4,4%, v úhrnu za roky 2018 i 2019 o více než desetinu). Za poslední dekádu celková přepočtená spotřeba plynu spíše stagnovala, mírný růst u velkoodběratelů byl vyvážen nižší poptávkou u domácností. Lehké zvýšení celkové spotřeby v posledních čtyřech letech způsobilo kromě hospodářského růstu i častější využívání plynu k výrobě elektřiny a v dopravě (CNG stanice). Opačně se projevuje trend snižování energetické náročnosti odběrů (zateplování objektů, modernizace spotřebičů) i mírný pokles počtu zákazníků (u domácností za posledních deset let o 1,7%).

SPOTŘEBA ELEKTRĚNY A ZEMNÍHO PLYNU V DOMÁCNOSTECH – SROVNÁNÍ KRAJŮ ČR (MWh/osobu)

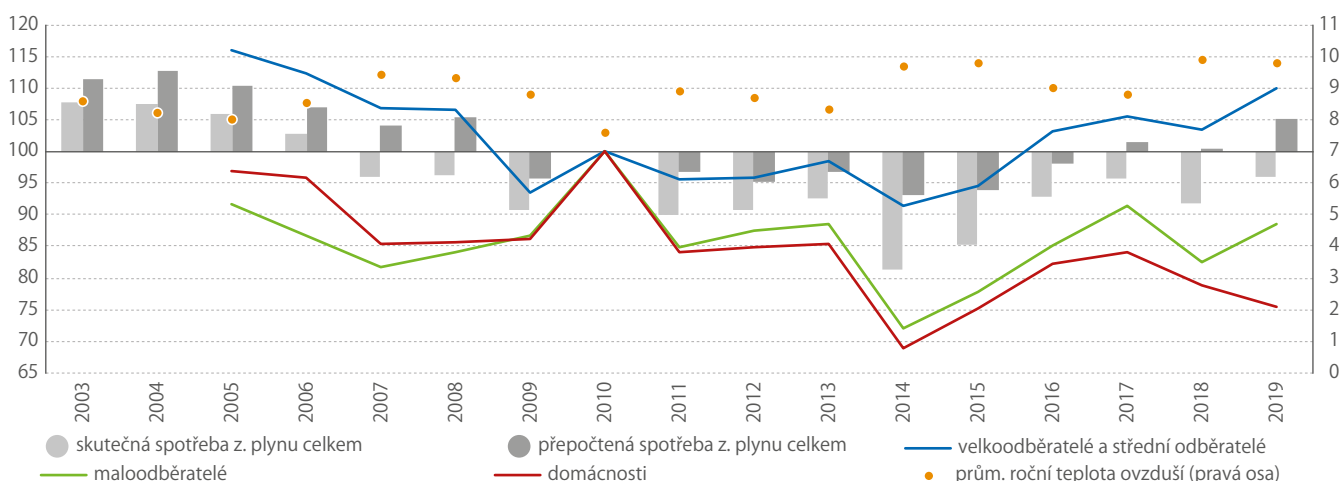
Zdroj: Energetický regulační úřad a ČSÚ

Kvůli minimální soběstačnosti (výroba plynu v ČR dodaná do distribuční sítě kryla loni jen 1,4% zákaznické spotřeby) je pro Česko zcela zásadní role pravidelných dodávek ze zahraničí.

NEJVÍCE PLYNU I ELEKTRINY SPOTŘEBOVALY STŘEDOČESKÉ DOMÁCNOSTI

Spotřeba zemního plynu na zákazníka (odebírající domácnost) byla loni nejvyšší ve Středočeském kraji (129% úroveň ČR) a nejnižší na Karlovarsku (71%). Regionální rozdíly jsou ovlivněny mírou urbanizace, jež předurčuje i převažující způsob bydlení včetně kvality domovního fondu. Roli hraje také velikost a složení domácností, jejich vybavení, možnosti alternativního využívání energií či cena plynu. Spotřeba plynu (na obyvatele) vykazuje souvislosti i se spotřebou elektřiny. Ta byla opět dlouhodobě nejvyšší ve středních Čechách (139%), minima ale loni dosahovala v Jihomoravském kraji (77%), tedy v regionu, jehož jednotková spotřeba plynu v domácnostech je tradičně nadprůměrná. Projevuje se zde vysoká míra plynofikace kraje (i díky blízkým zdrojům) umožňující širší využití této energie v domácnostech.

SPOTŘEBA ZEMNÍHO PLYNU V ČR DLE KONCOVÉHO ZÁKAZNÍKA (GWh, úroveň roku 2010 = 100) A PRŮMĚRNÁ ROČNÍ TEPLOTA OVZDUŠÍ (°C)

Zdroj: Energetický regulační úřad, Český hydrometeorologický ústav

Data jsou základem pro dobré rozhodování

Se členem bankovní rady ČNB Alešem Michlem jsme hovořili nejen o využívání stávajících dat z ČSÚ, ale také o jejich možném vylepšení a rozšíření. Nevynechali jsme ani důsledky koronavirové pandemie.

MAREK ROJÍČEK
předseda ČSÚ

Jaká data bankovní rada při svém rozhodování používá? Které údaje publikované ČSÚ považujete za nejdůležitější?

Všechna makrodata publikovaná statistickým úřadem jsou důležitá pro zpracování výhledu ekonomického vývoje. A na základě výhledu se pak rozhodují. Například: ekonomika zpomalovala již před propuknutím současné pandemie. Ukazovala to třeba vámi zveřejněná čísla o vývoji průmyslové výroby v České republice. V meziročním vyjádření s jednou měsíční přestávkou klesala od června 2019. Žádná čísla neukazovala, že třeba sektor dodavatelů v automobilovém průmyslu se dostává z recese. Proto jsem byl v únoru 2020 proti zvýšení sazeb, a když přišly signály o rozšíření onemocnění covid-19 do Česka, pak jsem hned volal po snížení úrokových sazeb.

V bankovní radě máte na starosti mimo jiné oblast statistiky. Jaký vidíte význam této agendy ve vztahu k ostatním rolím centrální banky, a změnil se od vašeho příchodu do ČNB váš vztah ke statistice?

Data jsou základem pro dobré rozhodování. Vztah ke statistice? Mám ji ještě raději. Chtěl bych do dvou let mít na webu ČNB super aplikaci statistiky pro veřejnost ve stylu databanky FRED od amerického Fedu v St. Louis.

ČNB v uplynulých letech významně změnila sběr dat a orientuje se na mnohem podrobnější (granulární) data. Jak to přijali respondenti a co byste v této oblasti doporučil ČSÚ, který k podobnému kroku také postupně přistupuje, nyní například v oblasti scanner dat?

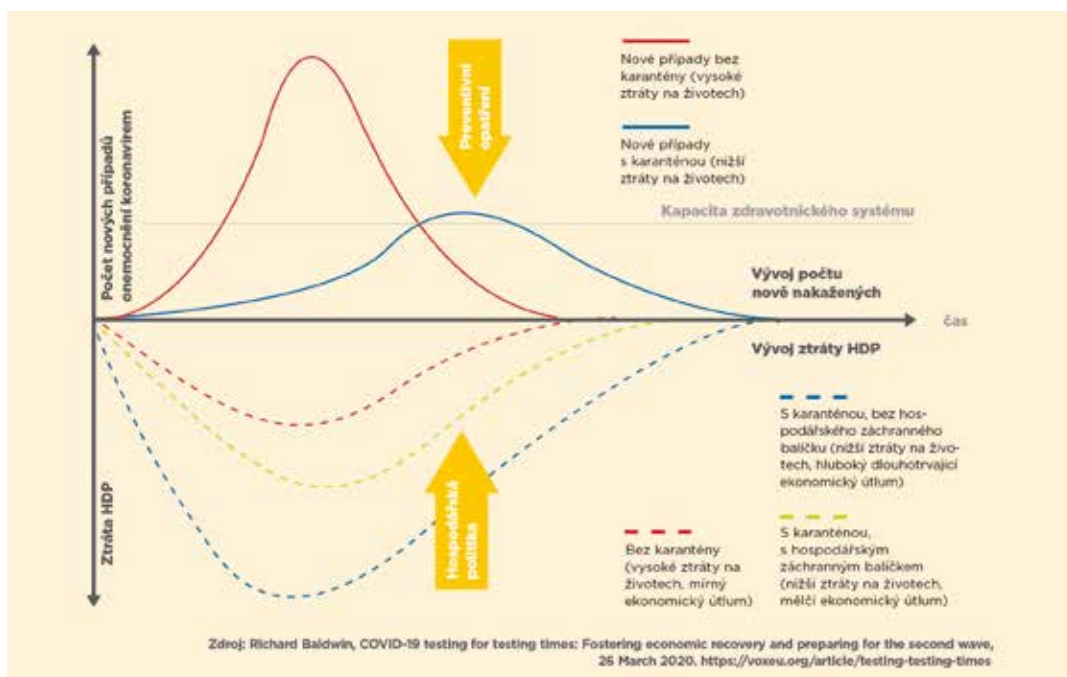
Granulární data jsou vlastně mikrodata, maximálně detailní a už dále prakticky nedělitelná data, třeba od bank. Data se takto sbírají už od roku 2007. V roce 2019 se začala sbírat detailní úvěrová data za

právnícké osoby. Problém s respondenty moc nebyl. Banky vše věděly dopředu, posílají přes systém přímo části svých interních databází. Zpracování dat pak probíhá jednotným algoritmem na straně ČNB. Pak jsou big data – z datových stop klientů. Třeba ta vaše, kdy hromadně vezmete databázi cen nějakého supermarketu.

Situace vyvolaná pandemií covid-19 ukázala, že by bylo vhodné mít některá data o fungování ekonomiky rychleji. Která data by bylo dobré získat co nejdříve a čemu by jejich dřívější získání pomohlo?

S kolegou Adamem z ČNB jsme v době karantény Česka začali využívat data od společnosti ČEPS a ČEZ o spotřebě elektřiny jako proxy pro odhad ekonomického vývoje při nedostupnosti základních makroekonomických dat. Zveřejnili jsme o tom blog 8. dubna 2020, kdy nebyla k dispozici jiná čísla. Nouzový stav byl vyhlášen dvanáctého března, karanténa platila od šestnáctého a Škodovka přerušila výrobu dva dny nato. Vycházelo nám, že očištěná spotřeba elektřiny signalizovala pokles ekonomické aktivity v předposledním březnovém týdnu meziročně o 7 % a v posledním o 10,8 %. ČSÚ publikoval první data o výkonu ekonomiky odrážející spuštění karantény o měsíc později – sedmého května. Zveřejnili jste, že sezónně očištěná průmyslová produkce v březnu meziročně klesla o 10 %. S oživením ekonomické aktivity budeme podle nás pozorovat oživení spotřeby elektřiny...

Dle mého názoru ale tohle není úkol ČSÚ, to mohou dělat sami jeho klienti. Vy svou práci děláte dobře a soustřeďte se dál na kvalitu. Kdybyste chtěli někdy v budoucnu inovace a já vám mohl teď, s dovolením, mluvit do práce, tak bych se zaměřil na data, která se dají získávat ze satelitů, a vyhodnocoval je uměloú inteligencí. Mám na mysli třeba údaje, jak moc

»

Rok 2020 se z ekonomického hlediska stane rokem ztraceným.

Ing. Aleš Michl

Vystudoval Fakultu financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické v Praze.

Krátce studoval na britské London School of Economics a Whartonově škole při Pensylvánské univerzitě v USA. V letech 2006 až 2015 pracoval jako analytik a investiční stratég v Raiffeisenbank. V roce 2014 se stal ekonomickým poradcem ministra financí a později předsedy vlády Andreje Babiše. Od prosince 2018 je členem bankovní rady ČNB.

jezdí kamiony nakládat zboží do firem či jak jsou plné venkovní sklady. Další mohou být například ceny nemovitostí. Umělá inteligence by se dala využít pro vyhodnocování dat získaných algoritmem, který dokáže projíždět weby s nabídkovými cenami od developerů. To by se porovnávalo s katastrofem, který obsahuje prodejní ceny. Nevytvoříme společně třeba měsíční index cen nemovitostí z dat z katastrofu? Nyní publikujete data čtvrtletně a s velkým zpožděním.

K jak velkému propadu české, evropské a světové ekonomiky vlivem koronaviru podle vás dojde a jak dlouho se z této krize budeme vzpamatovávat?

Vím, že nevím. Jak uvažují, znázorňuje přiložený graf. Stlačení červené na modrou bylo v Česku potřebné pro to, aby zdravotnictví nezkolabovalo jako v Itálii. Byla to investice do zdraví, první fáze našeho boje. Je to ale „něco za něco“. Platíme šokovým ekonomickým útlumem zobrazeným ve spodní části grafu. Nejde však o recesi, jakou známe z učebnic. Víme, co děláme. Kolega James Bullard z americké centrální banky Fed to nazval obdobím „národní adaptace ekonomiky na pandemii“. Logicky přicházejí strašná ekonomická čísla. Pokud bychom vzali HDP od února do půlky března a srovnali ho s obdobím od druhé půlky března až do konce dubna, mohlo by to být klidně hrubým odhadem minus 50 procent. To ukazuje modrá přerušovaná čára dole v grafu. To se vám, profíkům statistikům, bude zdát hodně, že?

Jaká opatření by měl stát (a také ČNB) přijmout, aby recese byla co nejmenší a dopady na životy obyvatel co nejnáslednější?

Dostáváme se do druhé fáze boje. Cílem je, aby nebyla finanční krize. Ze strany ČNB proto přišlo výrazné zlevnění peněz a zasazení se o stabilitu bankovního systému. Vláda by pak měla uvolnit zákazy, otevřít

ekonomiku. A peníze, cash, pak musí vláda lidem a podnikatelům doslova rozdat jako kompenzaci. I obcím, musí se stavět. Hospodářská politika může posunout ekonomiku z modré čárkované čáry na zelenou čárkovanou, například z minus 50 procent na minus 30 procent. Zadaří-li se, může to být i minus 10 nebo minus 15.

To je rozptyl, co? Berte to jako úvahu. Po zbytek roku budeme ten šílený propad dohánět. Rok 2020 se z ekonomického hlediska stane rokem ztraceným. Ale, a to je podstatné, pokud se s nemocí naučíme žít, podnikat, adaptujeme se, pak se dostaneme do třetí fáze boje a ta bude růstová.

Které obory a skupiny obyvatelstva budou postiženy nejvíce a kdo naopak na pandemii covid-19 vydělá?

Budu rád, když vydělá zdravotnictví. Když tam budeme směřovat peníze a bude to prioritou.

Jaká opatření očekáváte, že přijmou firmy a podnikatelé? Bude se víc propouštět, orientovat na nové trhy, více využívat ICT...?

Očekávám, že přestaneme fňukat a čekat na dobu po covid-19 a rovnou se adaptujeme na dobu s covid-19 a jeho případnými mutacemi.

Jak by se na přicházející krizi měli připravit běžní občané? Doporučujete např. někam investovat úspory, šetřit, nebo naopak vzít si hypotéku, koupit si auto..., aby se ekonomika rozhýbala?

V každé krizi pomohlo, když stát, firmy, banky, lidé měli úspory, polštáře na horší časy. Proto třeba nechci záporné sazby, strhávat peníze za to, když někomu zbydou finance z lepších časů. A nechci ani znásilnění koruny jako v roce 2013, respektive snížení kupní síly lidí.

Je jasné, že současná situace bude mít obrovský dopad na veřejné finance. Kam až je podle vás účelné prohloubit státní dluh?

Pamatujete na náš rozhovor v roce 2015? Říkal jsem, že ekonomové Rogoff a Reinhartová ve své knize ukázali, že většina bankrotů států nastala pod hranicí 60 procent HDP. Smažme tedy veškerá klišé o tom, že když je stát s dluhem pod šedesátkou, je to bezpečné. Proto je třeba perfektně komunikovat, aby země byla důvěryhodná pro domácí banky a zahraniční investory, kteří budou kupovat české dluhopisy. Aby měnová i fiskální politika byla pochopitelná, uvěřitelná ve stylu: Ve fázi 1 jsme investovali do zdraví, proto přišel propad ekonomiky. Ve fázi 2 otevíráme ekonomiku a odvracíme finanční krizi, ale na kompenzaci se potřebujeme zadlužit. A až ožije poptávka a export, přijdou i lepší ekonomická čísla. Takto snížíme riziko, že nebude o české dluhopisy zájem.

Celý rozhovor si můžete přečíst na www.statistikaamy.cz

INS ROMANIA

VŠE, CO JSTE CHTĚLI VĚDĚT
O RUMUNSKU, NAJDETE NA
INS_ROMANIA

NA INSTAGRAMOVÉM PROFILU
RUMUNSKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU
NAJDETE SPOUSTU ZAJÍMAVÝCH
INFORMACÍ.

Že z Rumunska znáte jen hraběte Drákulu, tušíte něco o krajanech v Banátu a máte mlhavou představu o tamních černomořských letoviscích? Pak je na čase to změnit. Pomoci vám v tom mj. může instagramový profil rumunského statistického úřadu. Úskalí rumunštiny hravě překonáte s podporou obrázků. A kdoví, třeba se tam někdy vydáte na dovolenou, vždyť v roce 2018 se v tamních hotelích ubytovaly téměř 3 miliony cizinců.

 | bit.ly/3dqERJD

 www.insse.ro

STATISTICS INDONESIA: INDONÉSKÁ STATISTICKÁ ROČENKA 2019 V INFOGRAFIKÁCH

**PUBLIKACE MÁ ZA CÍL USNADNIT
UŽIVATELŮM ORIENTACI V DATECH, KTERÁ
JSOU K DISPOZICI V KLASICKÉ STATISTICKÉ
ROČENCE.**

Pomocí infografik zveřejněných na internetových stránkách indonéskeho statistického úřadu jsou zpracovány vybrané údaje z oblasti geografie a klimatu Indonésie, sociální a demografické statistiky a nechybí ani přehled o ekonomické situaci. Zjistíte např., že téměř pětina vesnic je situována na svazích hor, že rozdíl množství srážek mezi nejsušším a nejdeštivějším místem přesahuje stonásobek, že bezmála polovina žen je ekonomicky aktivní, že před dvěma lety stát ležící na více než 1 000 ostrovech navštívilo téměř 16 milionů turistů...

 bit.ly/2Wool1D

EUROSTAT: ZVLÁDAT DĚTI I PRÁCI JE V EU NORMÁLNÍ

V EVROPSKÉ UNII ŽILO
V ROCE 2019 TĚMĚŘ
42 MILIONŮ DOSPĚLÝCH
V DOMÁCNOSTECH
S ALESPŇ JEDNÍM DÍTĚTEM
MLADŠÍM NEŽ ŠEST LET.

Téměř třetina těchto dospělých (32 %) žila v domácnostech, kde všichni dospělí pracovali na plný úvazek. Přibližně jeden z pěti (22 %) žil v domácnostech, kde všichni dospělí pracovali, přičemž alespoň jeden z nich pracoval na částečný úvazek. Dále dva z pěti (39 %) žili v domácnostech, kde alespoň jeden dospělý nepracoval a jeden dospělý pracoval, zatímco 7 % žilo v domácnostech, kde nepracoval žádný z dospělých členů. Práce na plný úvazek je méně častá u dospělých žijících v domácnostech se třemi a více dětmi (21 %). Tato skupina představovala v roce 2019 v EU téměř 8 milionů dospělých. Téměř polovinu (47 %) představovaly domácnosti, v nichž alespoň jeden dospělý pracoval a jeden dospělý nepracoval, pětina dospělých s malými dětmi žila v domácnostech, kde všichni dospělí pracovali, přičemž alespoň jeden z nich pracoval na částečný úvazek. Zbývající část rodičů žila v domácnostech, kde žádný z dospělých členů nepracoval (12 %).

bit.ly/2LrNhnX

EUROSTAT: POLOVINA TEXTILU SE DO ZEMÍ EU DOVEZLA Z ČÍNY ČI BANGLADÉŠE

JEDNOTLIVÉ ČLENSKÉ
STÁTY EU DOVEZLY V ROCE
2019 OBLEČENÍ V HODNOTĚ
154 MLD. EUR, Z ČEHOŽ
VÍCE NEŽ POLOVINA
(52 %) POCHÁZELA
Z NEČLENSKÝCH STÁTŮ EU.

V posledním desetiletí se dovoz oděvů do členských států EU zvýšil o 62 %. Dovoz oděvů ze zemí mimo EU pocházel hlavně z Číny (23 mld. eur, tj. 29 % celkového oblečení mimo EU), Bangladéše (15 mld. eur, 19 %) a Turecka (9 mld. eur, 11 %).

Čtvrté místo patřilo Velké Británii (5 mld. eur, 6 %).

bit.ly/2yziJ0y

DESTATIS: PLYN, UHLÍ, ČI ELEKTŘINA? CO POHÁNÍ NĚMECKÝ PRŮMYSL?

NĚMECKÝ STATISTICKÝ
ÚŘAD DESTATIS ZVEŘEJNIL
NA SVÝCH INTERNETOVÝCH
STRÁNKÁCH INTERAKTIVNÍ
MAPU UKAZUJÍCÍ
SPOTŘEBU ENERGIE
V PRŮMYSLU.

Poprvé jsou údaje v této podobě dostupné až do úrovně správních obvodů. Zemní plyn byl v roce 2018 zdrojem energie pro bezmála třetinu německých průmyslových podniků, následovala elektřina (22 %), minerální oleje a výrobky z minerálních olejů (16 %) a uhlí (15 %). Jak ukazuje interaktivní mapa, mezi regiony existují ve složení spotřeby energie podle původu velké rozdíly.

bit.ly/2LOEs4j

Nepřímá veřejná podpora výzkumu a vývoje – 2018

Vydavatel: Český statistický úřad

Hlavní výsledky ročního zpracování administrativních údajů o nepřímé (daňové) veřejné podpoře výzkumu a vývoje v České republice.

Informace o nepřímé podpoře jsou doplněny výsledky dalších statistických šetření ČSÚ, a čtenářům se tak představuje ucelenější obraz o aktuálním stavu a dlouhodobém vývoji nepřímé veřejné podpory výzkumu a vývoje (VaV) v České republice.

Nepřímá veřejná podpora výzkumu a vývoje v podnikatelském sektoru je v jednotlivých zemích poskytována součinností vícero nástrojů. V ČR je situace relativně přehlednější, protože je zde využíván v zásadě jeden nástroj – ekonomické subjekty mohou na podporu VaV uplatnit odčitatelnou položku od základu daně z příjmů.

Ústředním kritériem pro odlišení VaV od ostatních (příbuzných) činností je přítomnost ocenitelného prvku novosti a vyjasnění výzkumné nebo technické nejistoty. Mezi hlavní ukazatele statistiky nepřímé veřejné podpory VaV v ČR se řadí počet právnických osob (podniků), jež využily nepřímé veřejné podpory VaV, objem odečtených výdajů na VaV od základu daně z příjmů a výše nepřímé veřejné podpory VaV.

Publikace je členěna do čtyř částí. V první jsou popsány legislativní a konceptuální rámce a přiblížena metodika jednotlivých zdrojů dat. Tato část obsahuje rovněž výtah z příslušné daňové legislativy.

Na metodickou část navazuje krátké shrnutí hlavních údajů statistik doplněné dvěma přehledovými tabulkami se základními ukazateli přímé a nepřímé veřejné podpory VaV v soukromých podnicích v ČR.

Třetí část publikace sestává z 23 tabulek s hlavními statistickými údaji o využití nepřímé veřejné podpory soukromými podniky v ČR. Některé tabulky jsou doplněny údaji o přímé domácí veřejné podpoře VaV a zahraniční veřejné podpoře VaV. Vzniká tak unikátní srovnání využití jednotlivých forem veřejné podpory VaV soukromými podniky v Česku.

Formou příloh publikace pak autoři doplnili výňatky z právních aktů vztahených k uplatňování daňových odpočtů nákladů (výdajů) na VaV v Česku v roce 2018 a seznam relevantních webových odkazů včetně doporučené literatury. Jsou zde také informace o systému veřejné podpory VaV v ČR a přehled forem nepřímé (daňové) podpory VaV v OECD, EU a dalších zemích.

 bit.ly/2ykJpSI

PUBLIKACE ČSÚ

www.czso.cz
objednavky@czso.cz

 tištěná

 online

Věkové složení obyvatelstva

Informace zpracované na základě bilance přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva v roce 2019. Data jsou tříděna podle pohlaví a jednotek věku, podle regionů soudržnosti, krajů a okresů.

Počet obyvatel v obcích

Počty obyvatel v obcích k 1. 1. 2020 po promítnutí územních změn. Data vycházejí z demografické bilance narozených, zemřelých a migrace. Údaje jsou k dispozici za stát, regiony soudržnosti, kraje, okresy, ORP a obce.

Česká republika od roku 1989 v číslech

Dlouhodobé časové řady vývoje vybraných ukazatelů ve 14 odvětvích. Doplněno animovanými grafy. Informace jsou členěny podle jednotlivých krajů ČR.

Vývoj ekonomiky České republiky

Údaje hodnotící vývoj reálné a peněžní ekonomiky ČR za uplynulé období. Publikace je k dispozici pouze v angličtině.

MY V ČÍSLACH – ZAHRANIČNÉ ŠTAHOVANIE 2019

Vydavateľ: Štatistický úrad SR

Informace o výsledcích zahraniční migrace na Slovensku. Publikace poskytuje přehled o tocích a stavech migrantů a udělených státních občanstvích SR cizincům. Údaje jsou prezentovány formou tabulek, grafů, map a metodických vysvětlivek.

bit.ly/3cPwXta

ŠETŘENÍ ÚVĚROVÝCH PODMÍNEK BANK

Vydavateľ: Česká národní banka

Shrnutí názorů představitelů bank na změnu nabídky a poptávky u úvěrů nefinančních podniků a domácností. Publikace prezentuje pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu prvního čtvrtletí a jejich očekávání pro druhé čtvrtletí 2020.

bit.ly/3cQBgEP

STIPENDIJNÍ POBYTY NA ZÁKLADĚ MEZINÁRODNÍCH SMLUV

Vydavateľ: AIA Akademická informační agentura

Přehled studijních a výzkumných možností v partnerských zemích pro studenty VŠ a akademické pracovníky v akademickém roce 2020/21. Obsahuje nabídky výměnných pobytů studentů a vědců v téměř 30 státech světa.

bit.ly/2Xvv4M3

Indexy spotřebitelských cen (duben 2020)

Měsíční informace o vývoji indexů spotřebitelských cen (životních nákladů) na území České republiky. Údaje jsou v základním členění za domácnosti celkem, domácnosti důchodců a domácnosti žijící v hl. m. Praze.

Pohyb zboží přes hranice ČR (březen 2020)

Údaje o pohybu zboží přes hranice České republiky celkem, v teritoriální a zbožíové struktuře.

Index cen výrobků a služeb vstupujících do zemědělství (1. Q. 2020)

Čtvrtletní informace o vývoji indexů cen a průměrných cen vybraných výrobků a služeb poskytovaných zemědělským výrobcům.

Kapacity hromadných ubytovacích zařízení (2019)

Časová řada statistických údajů od roku 2012. Informace o počtech zařízení, počtech pokojů, lůžek, případně míst pro stany a karavany.

Pohyb obyvatel za ČR (2019)

Statistické údaje o přirozeném i mechanickém pohybu obyvatel, tedy o počtu živě narozených, zemřelých, přistěhovaných a vystěhovaných za obce, správních obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP), okresy, kraje i republiku.

KALENDÁŘ: RYCHLÉ INFORMACE

ČERVEN 2020

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

2 ÚT

Tvorba a užití HDP (1. Q. 2020)

4 ČT

Průměrné mzdy (1. Q. 2020)

5 PÁ

Maloobchod (4/2020)

8 PO

Zahraniční obchod se zbožím (4/2020)

Průmysl

(4/2020)

Stavebnictví

(4/2020)

10 ST

Indexy spotřebitelských cen – inflace (5/2020)

Indexy cen vývozu a dovozu (4/2020)

12 PÁ

Pohyb obyvatelstva (1. Q. 2020)

16 ÚT

Indexy cen výrobců (5/2020)

24 ST

Konjunkturální průzkum (6/2020)

30 ÚT

Čtvrtletní sektorové účty (1. Q. 2020)

Od prvních voleb v Československu uběhlo sto let

V neděli 18. dubna 1920 se konaly první parlamentní volby v samostatné Československé republice. Členy poslanecké sněmovny mohly poprvé vybírat i ženy.

PAVEL HORTIG
oddělení
marketingu a PR

Prvním zákonem, kterým se řídila volba do dolní komory zákonodárného orgánu nové republiky, byl „řád volení do poslanecké sněmovny“ ze dne 29. února 1920. Ten určil, že volby v roce 1920 budou probíhat na základě všeobecného rovného a přímého hlasovacího práva tajným hlasováním a s principem poměrného volebního systému. Aktivní volební právo (mohli volit) měli občané Československé republiky od dovršení věku 21 let a pasivní volební právo (mohli být voleni) od dovršení věku 30 let. Zákon stanovoval také volební povinnost, tj. každý volič byl povinen se voleb zúčastnit, ale udával současně pět důvodů, za kterých se volič zúčastnit nemusel (věk nad 70 let, zdravotní indispozice, neodkladné pracovní povinnosti, vzdálenost od obce více než 100 km a překážky v dopravě). Novinkou bylo volební právo pro ženy, v čemž se nová republika stala jednou z prvních zemí na světě. Zákon obsahoval i ustanovení o zákazu prodeje, čepování nebo podávání alkoholických nápojů den před volbou a v den voleb a ustanovení o trestním postihu za porušení jeho paragrafů.

ROLE OBVODNÍCH VOLEBNÍCH KOMISÍ

Pro vykonání a řízení voleb stanovil zákon celkem tři stupně volebních komisí – ústřední, krajskou a obvodní. Do jednotlivých volebních komisí byli jmenováni zástupci kandidujících stran a zástupce dohlížecích (politických) úřadů. Pro identifikaci voličů v obcích, kde se lidé vzájemně neznali, byl používán tzv. legitimační lístek, který se vydával voličům na

základě předložení úřední listiny, jež dosvědčovala jejich totožnost. Před samotnou volbou měla obvodní volební komise za povinnost zkontrolovat, zda má volič všechny úředně doručované hlasovací lístky a zda na nich nejsou některá jména škrtnána nebo nejsou jinak označené. Pokud je volič neměl, vydala mu jiné. Obvodní volební komise voliči také vydávala úřední obálku, do které v odděleném prostoru vložil vybraný hlasovací lístek a poté ji vhodil do volební schránky.

NEVOLILO SE VŠUDE

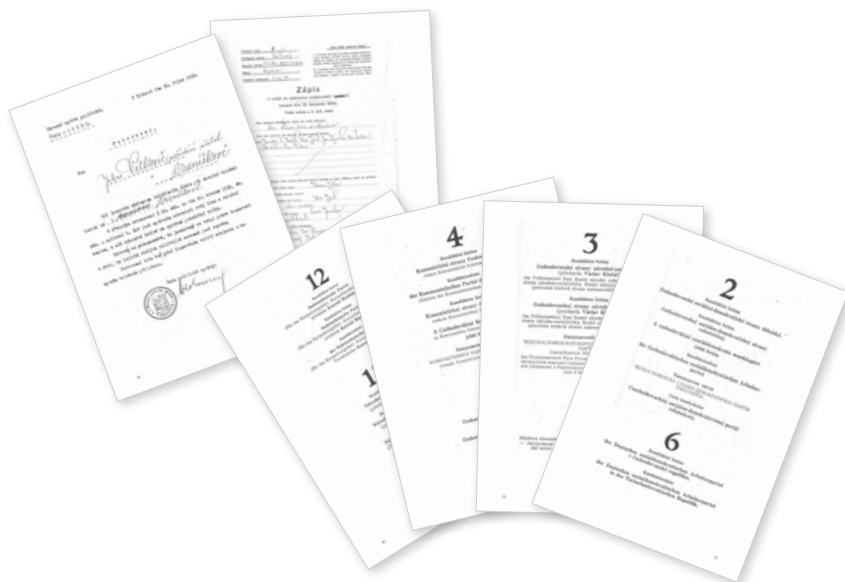
První právní úprava voleb do Poslanecké sněmovny určila, že území Československé republiky bude rozděleno na 23 volebních krajů a v každém z nich se poměrným způsobem rozdělí zákonem stanovený počet mandátů z celkového počtu 300. První volby se však nekonaly ve všech částech republiky. V nově získaných územích se totiž muselo čekat na plebiscit o jejich připojení. Konkrétně se jednalo o Vitorazsko, Valticko a Těšínsko, mimo území současného Česka se volby nekonaly také ve slovenské Spiši a Oravě. Z důvodu složité bezpečnostní situace neproběhly ani na Podkarpatské Rusi a epidemie příušnic zabránila volit rovněž obyvatelům obce Hloubětín v dnešní Praze 9. V důsledku těchto opatření bylo obsazeno pouze 281 parlamentních křesel.

STRANY PODLE NÁRODNOSTNÍHO PRINCIPU

Ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 1920 kandidovalo 22 stran s vázanými kandidátkami. Vedle významných českých stran, jako byly Československá sociálně demokratická strana dělnická, Československá strana lidová (na Slovensku Slovenská ľudová strana), Československá strana socialistická, Československá národní demokracie nebo Republikánská strana československého venkova, existovaly silné i méně důležité strany dalších národností. Vítězství zaznamenali se ziskem téměř 26% hlasů a 74 mandátů českoslovenští sociální demokraté vedení Vlastimilem Tusarem.

ČSÚ GARANTEM NEZÁVISLOSTI

Žádné tuzemské volby se od roku 1990 neobejdou bez aktivní účasti Českého statistického úřadu, jako garanta jejich nezávislosti. Od té doby až do současnosti se ČSÚ podílel na zpracování výsledků více než 50 různých parlamentních, prezidentských, krajských a obecních voleb, ale například i referenda o přistoupení Česka k EU.

Hlavní principy Sčítání 2021

On-line sběr dat

- možnost se jednoduše sečíst z pohodlí domova
- z počítače, mobilu, tabletu
- bez nutnosti komunikace s úředníky

Využití všech již dostupných údajů

- aktivní spolupráce s ministerstvy a úřady
- propojení existujících databází státní správy
- snížení administrativní zátěže obyvatel

Méně otázek

- snížení počtu vyplňovaných údajů o polovinu
- rychlejší vyplnění dotazníku
- nebudeme se ptát například na majetek, zdraví nebo víru

Unikátní data pro všechny

- výsledky za celou populaci v maximálním územním detailu
- široká možnost využití pro obce, stát, firmy a občany
- zdarma pro každého

Důsledná ochrana údajů

- maximální ochrana získaných dat
- zpracování pouze anonymních údajů
- zveřejňování výsledků bez vztahu ke konkrétní osobě

O složitém jednoduše

Přečtěte si publikaci o statistice,
které se není třeba bát

elektronická verze
www.czso.cz/nebojtesestatistiky

tištěná verze
objednavky@czso.cz

